

KONGRESS 2025

SPF
SENIORERNA

Motioner

INNEHÅLL

Stadgar	3
1. Stadgeändring	3
2. Val av förbundsstyrelse	3
3. Val till förbundsstyrelsen	4
Pension och ekonomi	4
4. Förbättra pensionerna	4
5. Friskvårdsbidrag genom skatteavdrag	5
Häls- och sjukvård, munhälsa och tandvård, äldreomsorg, läkemedel	7
6. Ökat fokus på god och nära vård	7
7. Hänsyn och omsorg vid icke livshotande ambulanstransport från bostaden	8
8. Mera aktivt motverka ålderism	9
9. Obligatoriskt utdrag ur belastningsregistret för alla som arbetar inom hemtjänst och på särskilt boende	11
10. Service till de äldre i händelse av kris och krig som idag har hemtjänst, matleveranser och färdtjänst	12
11. Munnen, en del av kroppen	13
12. Bensodiazepiner	14
Boende	15
13. Mellanboende/seniorboende	15
14. Framtidens äldreboende	15
15. Bo bra som äldre	16
Funktionsrätt	18
16. Färdtjänst för synskadade	18
17. Alla pensionärer ska få bidrag till hörapparat	19
18. Ny teknik ska kunna användas av alla	20
19. Verka för bibehållen personlig service	21
Övrigt politiskt	21
20. Nödläge för klimatet – ett ansvar också för SPF Seniorerna	21
21. Ta ställning för rätt till dödshjälp	23
22. Dödshjälp	24
23. Bildning och kultur	25
24. Ändrar laglott i ärvdabalken	26
25. Den enskildes rätt att bestämma över hela sin kvarlåtenskap	27
Förbundsinternt	27
26. Utredda sammanslagning av SPF Seniorerna, PRO och SKPF Pensionärerna	27
27. Motion om en gemensam IT-strategi för framtidssäker digitalisering inom SPF Seniorerna	28
28. Digital lösning för anmälan och betalning av föreningsaktiviteter	29
29. Nerladdningsbart medlemskort	31
30. Medlemskort	31
31. Stödmedlem	32
32. Bringa ordning i avslutandet av medlemskapet	32
33. Gemensamma/gemensamt bankavtal	33
34. STIM-avgiften	34
35. STIM-avgiften ska ingå i den avgift medlemmarna betalar till förbundet	34
36. STIM-avgiften och beslut om var en gemensam kostnad för organisationen ska ligga	34
37. Tidningen Senioren	36
38. Gör Senioren till e-tidning	36
39. Annonser i Senioren om ockerlån till oss seniorer. 60+ banken och Hypotekspension	37
40. Minskade klimatutsläpp vid resor med Seniorernas reseklubb	38
41. Minskning av antalet styrelseledamöter i förbundsstyrelsen	40
42. Hjärnkoll 1	40
43. Hjärnkoll 2	41

STADGAR

1. Stadgeändring

Möjliggöra för kongressen att fatta beslut om en medlemsavgift till förbundet som är olika stor för vart och ett av åren fram till nästa kongress. En successiv höjning som speglar den förväntade kostnadsutvecklingen är lättare att förklara och motivera.

Stadgarnas § 5 punkt 11 ändras (förtydligas) så att första årets medlemsavgift baseras på ett budgetförslag. Åren därefter fram till nästa kongress sker en uppräknings med en av kongressen beslutad procentsats. Detta gör att höjningar sker stegvis varje år. På nästa kongress utgår man återigen från en framtagna budget. Detta förslag gäller enbart förbundet.

Förslag:

Stadgarnas § 5 punkt 11 ändras (förtydligas) så att första årets medlemsavgift baseras på ett budgetförslag. Åren därefter fram till nästa kongress sker en uppräknings med en av kongressen beslutad procentsats. Detta gör att höjningar sker stegvis varje år. På nästa kongress utgår man återigen från en framtagna budget. Detta förslag gäller enbart förbundet.

Förslagsställare:

SPF Seniorerna Skaraborgsdistriktet

Förbundsstyrelsens yttrande över motion 1

Motionären föreslår att förbundsavgiften baseras på ett budgetförslag och sedan räknas upp under perioden fram till nästa kongress.

Förbundsstyrelsen delar motionärens avsikter och har i förslaget till rambudget 2026–2029 föreslagit en liten ökning 2027 och därefter en mindre justering för den ökade inflationen och andra kostnadshöjningarna i samhället.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att anse motionen besvarad

2. Val av förbundsstyrelse

Kongressen beslöt år 2021 att mandatperioden för förbundets styrelse och presidium från och med 2025 ska vara 4 år. Mandatperiodens längd kan medföra att en ledamot, av varierande anledningar, inte kan kvarstå i uppdraget, vilket har inträffat.

Förslag:

Ett tillägg till stadgarna med innebörden att valberedningen ges uppdraget, att till den mellanliggande digitala kongressen föreslå fyllnadsval till uppkomna vakanser.

Förslagsställare:

SPF Seniorerna Gästriklandsdistriktet

Förbundsstyrelsens yttrande över motion 2

Motionärerna föreslår ett tillägg till stadgarna med innebörden att valberedningen ges uppdraget, att till den mellanliggande digitala kongressen föreslå fyllnadsval till uppkomna vakanser. Förbundsstyrelsen delar motionärernas syn på att det är viktigt att kunna utse nya ledamöter och revisorer när vakanser uppstår så fort som möjligt.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att bifalla motionen

3. Val till förbundsstyrelsen

I stadgarna för SPF Seniorerna står det i § 8: Vid kongress väljs ordförande, vice ordförande och övriga styrelseledamöter för en period om 4 år. Vid SPF Seniorernas kongress 2023 valdes ordförande och vice ordförande för perioden 2023–2025, § 15. Dessutom valdes övriga ledamöter i förbundsstyrelsen för perioden 2023–2025, § 16.

Detta innebär enligt min tolkning att samtliga i förbundsstyrelsen är valda på 2 år. Om man som ny väljs in i förbundsstyrelsen anser jag att 2-årig mandatperiod är för kort – det tar för de flesta större delen av det första året att sätta sig in i ett så omfattande arbete. Jag anser att mandatperioden även i framtiden ska vara 4 år för ledamöter. För ordförande och vice ordförande bör mandatperioden vara 2 år.

Dessutom anser jag att det inte är lämpligt att alla ledamöter i styrelsen kan avgå samtidigt. Därför bör halva antalet ledamöter väljas på 4 år vid ordinarie kongress och övriga ledamöter väljs på 4 år vid digital

Förslag:

Ordförande och 2 vice ordförande väljs på 2 år, gäller såväl ordinarie kongress som digital. Vid kongressen 2025 väljs halva antalet ledamöter på 2 år och resterande del väljs på 4 år. Vid kommande kongresser, digitala såväl som ordinarie, väljs halva antalet ledamöter i förbundsstyrelsen på 4-åriga mandatperioder.

Förslagsställare:

Lennart Ohlsson, SPF Seniorerna Långaryd Landeryd

Förbundsstyrelsens yttrande över motion 3

Motionären föreslår att förbundsordförande och förste och andre vice förbundsordförande väljs på 2 år, gäller såväl ordinarie kongress som digital. Vid kongressen 2025 väljs halva antalet ledamöter på 2 år och resterande del väljs på 4 år. Vid kommande kongresser, digitala såväl som ordinarie, väljs halva antalet ledamöter i förbundsstyrelsen på 4-åriga mandatperioder.

Förbundsstyrelsen anser att det är viktigt med kontinuitet och långsiktighet i det strategiska arbetet på förbunds nivå. Fyraåriga mandatperioder skapar stabilitet och ger utrymme för att genomföra beslut och följa upp effekterna av dem. Att införa tvååriga mandat för förbundsordförande och vice ordförande riskerar att leda till kortsiktighet och minskad kontinuitet i ledarskapet.

Förslaget om delval av styrelseledamöter vartannat år skulle kräva ett omfattande omtag i valberedningens arbete. Enligt dagens stadgar väljs ledamöterna i förbundsstyrelsen på de fysiska kongresserna där ombuden kan träffa, samtala och ställa frågor till de föreslagna kandidaterna. Att välja ledamöter på digitala kongresser gör att kandidaterna är mer anonyma. Förbundsstyrelsen anser inte att nyttan av ett sådant system överväger nackdelarna med ökad komplexitet och risk för minskad helhetssyn i styrelsens sammansättning.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att avslå motionen

PENSION OCH EKONOMI

4. Förbättra pensionerna

SPF Seniorerna centralt har gjort en omfattande utredning om pensionerna och publicerat dem i en bok ”Trygg pension”. Många brister påvisas och man kräver att politikerna gör något. Det finns stor risk att kommande generationer får betydligt sämre pensioner. Tyvärr är man inte konkret i vad som ska göras. Det behövs fler aktiva åtgärder.

SPF Seniorerna bör driva frågan vidare, det är vi pensionärer och våra barn som drabbas. SPF Seniorerna ska vara en drivande kraft för frågor som gäller nuvarande och kommande pensionärer. Det finns flera metoder att säkra pensionerna och en variant är att öka andelen PPM på bekostnad av andelen inkomstpension. Det är enkelt att se att PPM i allmänhet ger relativt mycket i pension i förhållande till den låga andel som betalats in.

Förslag:

SPF Seniorerna aktivt bör föreslå åtgärder som förbättrar pensionerna.

Förslagsställare:

Sven Sjölander, SPF Seniorerna Hedvig Eleonora

Förbundsstyrelsens yttrande över motionerna 4 och 14:4

Motion 4 föreslår att SPF Seniorerna aktivt bör föreslå åtgärder för att förbättra pensionerna, bland annat genom att överväga en ökad andel premiepension. Distriktet instämmer i behovet av förbättrade pensioner men anser att motionen är besvarad eftersom förbundet redan arbetar med frågan. Motion 14:4 föreslår att SPF Seniorerna verkar för ett generösare bostadstillägg

Högre pensioner är en av SPF Seniorernas viktigaste frågor. Förbundet arbetar mycket aktivt med frågan och tar fram egna rapporter och beräkningar, syns i media, träffar riksdag och regering, deltar i samtal med branschen, anordnar egna seminarier, samarbetar med övriga seniororganisationer etc. Pensioner är den enskilda fråga där SPF Seniorerna externt är mest aktiv och utgör en viktig del av samhällsdebatten kring pensioner.

I pensionsfrågan utvecklar SPF Seniorerna löpande nya ställningstaganden utifrån hur samhället och ekonomin i stort utvecklar sig. SPF Seniorerna har skrivit femtontalet rapporter om pensionerna utifrån olika perspektiv som att det bör löna sig att ha arbetat, efterlevandeskydd, regelverk i garantipensionen, åldersgapet i pensionssystemet, uttagsvalen i tjänstepensionen, förmögenhetsgränsen i bostadstillägget, längre arbetsliv med mera. I rapporterna, när vi uttalar oss i media samt i samtal med politiker framhåller vi olika konkreta förslag som ökade inbetalningar till pensionen genom höjd pensionsavgift för dagens och framtidens pensionärer, behov av ett efterlevandeskydd för seniorer, översyn av pensionssystemet, utdelning av överskott i pensionssystemet, lika skatt på pension och lön, indexering av bostadstilläggets bostadskostnadstak, flexibilitet i uttagsval av tjänstepension osv.

Givetvis ska SPF Seniorerna med kraft och sakkunnighet fortsätta att driva frågan om en förstärkt allmän pension med betoning på att det ska löna sig att ha arbetat, men också granska andra delar av pensionssystemet som berör pensionärs ekonomi och verka för pensioner som ska skapa ekonomisk trygghet och frihet.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att anse motionen besvarad

5. Friskvårdsbidrag genom skatteavdrag

I arbetslivet kan medarbetare få ett friskvårdsbidrag på mellan 2 000 kronor upp till 5 000 kronor per år efter uppvisande av kvitto. (I Region Stockholm var det 3 000 kr/år 2019). Motiveringen är att alla gynnas av att vara fysiskt aktiva. Forskningen är idag väl dokumenterad gällande betydelsen av att vi är fysiskt aktiva hela livet.

Idag har regeringen lagt ett förslag om att stödja barn och unga med ett bidrag om minst 2 000 kronor per år (i utsatta områden upp till 5 000 kr) att användas för att stödja barns fysiska aktivitet. Fallskador hos pensionärer leder till stort lidande och höga samhällskostnader. Betydelsen av att bibehålla muskelstyrka och balans som äldre är odiskutabelt. Färdigheter och styrka är färskvara och måste utövas

varje dag för att bibehålla hälsan hela livet. Att stödja äldre med ett skatteavdrag/friskvårdsbidrag är en stor vinst för både individen och för samhället. Om vi kan förhindra bara några procent av fallskadorna som idag kostar mellan 14-16 miljarder kronor i samhällskostnader per år (P1 Vetenskapsradion 2025-02-17) vore ett skatteavdrag en stor vinst för alla. Fallskador är idag den näst största dödsorsaken till förtidig död. Att vara med i en grupp som utför fysisk aktivitet tillsammans motverkar även den psykiska ohälsan och ofrivillig ensamhet. Regelverket för skatteavdraget ska vara detsamma som för yrkesarbetande, dvs det kan gälla gymkort, dans, vandringsklubbar eller annan motionsform. Detta är också en jämställdhetsfråga.

Förslag:

Verka för att alla pensionärer i Sverige ska kunna göra ett skatteavdrag för friskvård om minst 3 000 kr/år mot uppvisande av kvitto till Skatteverket.

Förslagsställare:

Eva Sydhoff Henriksen, SPF Seniorerna Mälardalen

Förbundsstyrelsens yttrande över motion 5

Motionen föreslår att alla pensionärer i Sverige ska kunna göra ett skatteavdrag för friskvård om minst 3 000 kronor per år, mot uppvisande av kvitto. Syftet är att främja fysisk aktivitet, förebygga fallskador och psykisk ohälsa samt bidra till samhällsekonomiska vinster.

En god hälsa bland seniorer är betydelsefullt på många olika sätt. Det handlar bland annat om självständighet, livskvalitet, rörelseförmåga och den mentala biten. Inom forskningen tillkommer allt fler studier som visar att hälsofrämjande åtgärder av relativt enkel karaktär, som en timmes promenad om dagen eller deltagande i en social aktivitet någon gång i veckan, leder till bättre hälsa och fler friska år. I sammanhanget är det avgörande för hälsa och livskvalitet att seniorer kan fortsätta att vara fysiskt, mentalt och socialt aktiva. Med andra ord att kunna ha ett aktivt åldrande. Å ena sidan är ett aktivt åldrande beroende av de beslut som enskilda själva fattar om livsstil och levnadsförhållanden. Men en central uppgift för samhället är att skapa goda villkor för just enskildas eget ansvarstagande för ett aktivt åldrande. Dessutom kan och bör samhället stötta och motivera ett aktivt åldrande i högre utsträckning än i dagsläget. Ju mer aktiva vi är och ju bättre vi seniorer mår, desto mindre risk för fallskador, sjukdomar, ensamhet. Det är en utveckling både individer och samhälle vinner på.

Oavsett ålder är det positivt att vara aktiv. För den yrkesverksamma befolkningen finns ett friskvårdsavdrag på upp till 3 000 kronor per år och för barn och unga planeras från hösten 2025 ett fridtidskort för aktiviteter upp till 2 000 kronor per år. Av jämlikhets- och rättviseskäl bör också äldre uppmuntras att hålla sig aktiva.

Ett sätt är att införa möjligheten till friskvårdsbidrag också för seniorer. Däremot behöver systemet friskvårdspeng eller någon typ av friskvårdsbidrag utredas och analyseras i detalj. Det är dock av stor vikt att understryka att ett sådant stöd syftar på att upprätthålla och förbättra den enskilda seniors hälsa, och inte på att förbättra seniorers ekonomi. För det senare krävs i stället högre pensioner. Förbundsstyrelsen anser att det behövs ett friskvårdsbidrag men den exakta utformningen måste utredas.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att anse motionen besvarad.

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD, MUNHÄLSA OCH TANDVÅRD, ÄLDREOMSORG, LÄKEMEDEL

6. Ökat fokus på god och nära vård

Våra medlemmar har under en längre tid uttryckt en tydlig önskan om förbättringar inom vården. Man upplever en brist på kontinuitet och kvalitet i vårdkontakten, särskilt vad gäller möjlighet till en fast läkarkontakt, tillgängligheten till vård samt ett respektfullt och individanpassat bemötande.

Såväl Socialstyrelsen som Myndigheten för vård- och omsorgsanalys har rapporterat att vi som medborgare inte kan se några förbättringar när det gäller reformen.

Det finns också en oro över att äldre riskerar att hamna i kläm, när omställningen till god och nära vård inte genomförs på ett tillräckligt skyndsamt eller effektivt sätt.

För att säkerställa att våra medlemmars röster blir hörda och att de krav som ställs också leder till konkreta resultat föreslår vi följande;

Förslag:

Att förbundsstyrelsen får i uppdrag av kongressen att i samråd med distrikten

- intensifiera arbetet med att påverka beslutsfattare på nationell, regional och kommunal nivå för att säkerställa att omställningen till god och nära vård genomförs med fokus på äldres behov
- driva frågan om en fast läkarkontakt för alla äldre, som en grundläggande rättighet inom vården
- arbeta för att tillgängligheten till vård för äldre förbättras med kortare väntetider och ett mer flexibelt system för bokning av vårdbesök
- främja en vårdmodell där patientbemötandet präglas av respekt, empati och ett tydligt personcentrerat förhållningssätt, där den äldre individens behov och önskemål står i centrum.

Förslagsställare:

Margareta Wallin, SPF Seniorerna Södermanland

Förbundsstyrelsens yttrande över motion 6

Motionen föreslår att SPF Seniorerna ska intensifiera sitt påverkansarbete för att säkerställa att omställningen till god och nära vård sker med särskilt fokus på äldres behov. Den lyfter särskilt fram behovet av fast läkarkontakt, förbättrad tillgänglighet och ett mer respektfullt och individanpassat bemötande i vården.

Förbundsstyrelsen hänvisar i första hand till sitt förslag till nytt vård- och omsorgspolitiskt program och vill därutöver anföra att:

Enligt hälso- och sjukvårdslagen ska regionen organisera primärvården så att alla som omfattas av regionens ansvar för hälso- och sjukvård kan välja utförare av hälso- och sjukvårdstjänster samt välja och få tillgång till en fast läkarkontakt. Det är angeläget med en fast läkarkontakt i primärvården. Läkaren lär känna sin patient vilket gör att bedömning och handläggning blir mer effektiv och tillförlitlig. Patienterna får en ökad trygghet och slipper upprepa sin sjukhistoria vid varje besök. En fast läkarkontakt är särskilt viktigt för äldre patienter eftersom de ofta har en mer komplex sjukdomsbild och fler läkemedel än yngre. Risken för läkemedelsbiverkningar ökar också med åldern. Med en fast läkarkontakt ökar sannolikheten för att nyinsatta läkemedel följs upp och utvärderas vilket kan förebygga allvarliga läkemedelsbiverkningar.

I dag finns inget krav på att patienter i den specialiserade vården ska få tillgång till en fast läkarkontakt, trots att det är viktigt med god kontinuitet inom hälso- och sjukvården. Enligt Socialstyrelsens årliga

enkät till regionerna hade 59 procent av invånarna en fast läkarkontakt 2023, en ökning från 53 procent 2022. Många invånare känner inte till att de har en fast läkarkontakt och informationen om detta måste bli bättre. 17 av 21 regioner har beslutat om åtgärder med anledning av Socialstyrelsens riktvärden för fast läkarkontakt (1 100 invånare per specialist i allmänmedicin och 550 invånare per ST-läkare) och ser det som ett led i arbetet med att införa en god och nära vård.

Den nationella vårdgarantin innebär att den enskilde ska få kontakt med sin hälsocentral samma dag som man söker vård, besök hos legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal i primärvården inom 3 dagar och tid på en specialistmottagning inom 90 dagar. I januari 2025 föreslog Utredningen behovsstyrd vård (S 2024:05) statliga engångsåtgärder för att korta köer till katarakt-, höft- och framfallskirurgi. Den föreslog även förbättringar av vårdens infrastruktur för att öka kapaciteten och effektiviteten och en satsning för att frigöra kapacitet såsom att sluta utföra vård utan patientnytta, exempelvis artroskopisk kirurgi vid artros.

SPF Seniorerna arbetar för att omställningen till god och nära vård ska bli verklighet för alla seniorer, så fort som möjligt, eftersom modellen innebär en vård som utgår från den enskildes behov, vilket innebär att patientbemötandet präglas av ett personcentrerat förhållningssätt.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta
att bifalla motionen

7. Hänsyn och omsorg vid icke livshotande ambulanstransport från bostaden

Alltför ofta transporteras äldre patienter från sina hem utan vare sig hörapparat, glasögon, skor, ytterkläder. Helt utan hänsyn till patientens säkerhet gällande förståelse för vad som sker. Patienten står då helt utan insyn över sin egen vård då hörsel/syn är dålig och information från läkare inte kan mottagas eller förstås. Detta skapar onödig stress och ångest. Många patienter är helt klara mentalt men ser eller hör dåligt och ska inte straffas för detta och inte få möjlighet att förstå sin vård. När patienten sedan är redo för hemfärd finns inte vare sig skor eller ytterkläder till hands. Patienten får då resa hem, ofta med färdtjänst, i enbart innekläder.

Förslag:

Jag föreslår att kongressen beslutar att:

- beslutande politiker i regionerna och kommunerna ska bli informerade och att de bör sätta en ansvarsplan för detta problem.
- om det är hemtjänsten eller liknande som kallar på ambulans ska personalen se till att patienten har med sig sitt behov av glasögon/hörapparat samt ytterkläder och skor.
- om det är patienten själv som ringt ska ambulanspersonalen se till att patienten får med sig sitt behov av glasögon/hörapparat samt ytterkläder och skor.
- om inte ambulanspersonalen anses kunna ha detta inom sitt ansvarsområde enligt punkt 2, ska hemtjänstpersonalen enligt punkt 1 vara ansvarig i det fall den kallat på ambulans.

Förslagsställare:

Catherine Holst, SPF Seniorerna Handen

Förbundsstyrelsens yttrande över motion 7

Motionen lyfter behovet av att äldre som transporteras med ambulans vid icke livshotande tillstånd alltid får med sig sina syn- och hörselhjälpmedel samt ytterkläder och skor, för att minska stress och säkerställa förståelse för vårdsituationen. Den föreslår att ansvar för detta tydliggörs mellan hemtjänst och ambulanspersonal samt att frågan lyfts i regionala och kommunala pensionärsråd.

Förbundsstyrelsen hänvisar i första hand till sitt förslag till nytt vård- och omsorgspolitiskt program och vill därutöver anföra att:

Alltför många får inte med sig sina syn- och hörselhjälpmedel vid transport till sjukhus, vilket kan försvåra utredning och behandling och göra patienten otrygg. Det är även viktigt att ta med den ambulansbehövandes ögondroppar, inhalationsläkemedel och eventuella ovanliga läkemedel.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att bifalla motionen,

att SPF Seniorerna verkar för att ambulanspersonal ska se till att patienten i förekommande fall får med sig sina ögondroppar, inhalationsläkemedel och ovanliga läkemedel.

8. Mera aktivt motverka ålderism

SPF Seniorerna måste arbeta för att motverka samhällets ålderism och förnedrande behandling av äldre, som är i behov av samhällets tjänster. Tjänster som de behövande betalar för enligt de beslut som fattats av politikerna.

Förslag:

8:1 att förbundet aktivt ska arbeta för att SPF Seniorernas KPR- och RPR-ledamöter arbetar för några gemensamma frågor i samtliga 290 kommuner och 21 regioner.

8:2 Samtliga personer som är i behov av samhällets tjänster ska benämnas med samma benämningar som övriga medborgare det vill säga de är hyresgäster, kunder och patienter oavsett om sjukvården sker i region eller kommun.

8:3 Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, ska gälla oavsett ålder för bland andra strokepatienter och personer med demenssjukdomar.

8:4 Personal inom hemtjänst ska schemaläggas innebärande kraftig begränsning av antalet personer, som utför arbete i hemmet hos kunden. Kunden ska också veta vem som kommer och vid vilken tid.

8:5 Personal som arbetar inom äldreomsorgen, i synnerhet inom hemtjänsten, ska uppvisa utdrag ur belastningsregistret. Förbundet ska arbeta för att det blir lag.

8:6 Personalen ska ha lämplig utbildning och tala svenska.

8:7 Arbeta för att alla invånare oavsett ålder ska ha en och samma vårdgivare vid sjukdom – Regionen.

8:8 Arbeta för att äldre får en adekvat rehabilitering vid till exempel stroke.

8:9 Arbeta för att palliativ vård är lika i hela Sverige och att den ska omfatta även patienter i äldreboenden.

Förslagsställare:

SPF Seniorerna Skånedistriktets styrelse

Förbundsstyrelsens yttrande över motion 8

Motionen föreslår att samhällets tjänster ska använda samma ord för alla medborgare och att SPF Seniorerna aktivt ska motverka ålderism genom att arbeta för jämlik behandling av äldre i hela landet och ställa krav på bättre kvalitet, språkkompetens och trygghet inom äldreomsorgen. Den lyfter även behovet av likvärdig rehabilitering, palliativ vård och att äldre får behålla sina rättigheter oavsett ålder.

Förbundsstyrelsen hänvisar i första hand till sitt förslag till nytt vård- och omsorgspolitiskt program och vill därutöver anföra att:

SPF Seniorerna arbetar mot termen ”brukare”. De som bor på ett särskilt boende hyr sin lägenhet och är därmed hyresgäster och boende samt mottagare av äldreomsorg. En individ som har behov av vård kallas patient, oberoende av var vården äger rum. Sedan flera år avråder Socialstyrelsen från att termen ”brukare” används om enskilda individer. Vår organisation kan bidra till att myndighetens råd tillämpas i praktiken, genom att inte använda termen och påtala då den används i samhällsservice.

Samhällsservice rör medborgares förhållande till det allmänna och är något man har rätt till. Det är därmed en helt annan relation än kund–leverantör, som är kommersiell och grundas på avtal. Därför bör även termen ”kund” undvikas.

Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) syftar till att säkerställa att personer med omfattande och varaktiga funktionshinder får det stöd de behöver för att leva ett självständigt och värdigt liv. Lagen har en övre åldersgräns för att erhålla personlig assistans (66 år i dag och 67 år från och med 2026). Alla, oavsett ålder, bör ha tillgång till det stöd och den service de behöver för att leva ett självständigt och värdigt liv. Äldre med funktionshinder bör ha samma rättigheter som yngre att erhålla insatser genom LSS.

För den som mottar hemtjänst är det ett problem att många olika personer kommer hem till dem och att de ofta inte vet när hemtjänstpersonalen kommer. Det är eftersträvänsvärt att fasta tider hålls och att antalet personer begränsas.

Enligt Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd ska vårdgivare säkerställa att personalen har rätt kompetens för att utföra sina arbetsuppgifter. Det innebär bland annat att personalen ska kunna kommunicera med patienter och annan personal på ett begripligt sätt. I praktiken brister detta ofta eftersom personalen har visat sig ha bristfälliga kunskaper i svenska språket. Arbetsgivare bör säkerställa att personalen har rätt utbildning och behärskar svenska språket tillräckligt bra för att kunna kommunicera på ett bra sätt. Arbetsgivare bör vid behov själv ge språkundervisning till den personal som visar sig behöva det.

Kravet på tillräckliga kunskaper i svenska och svensk kultur, liksom i andra språk och andra kulturer, är ett av kraven i SPF Seniorernas vård- och omsorgspolitiska program. Förbundet har drivit frågan i sin opinionsbildning och påverkansarbete. En framgång var när regeringen beslutade att utreda frågan. Förbundet bidrog aktivt till Utredningen om språkrav för personal i äldreomsorgen.

I primärvården finns 2,2 miljoner listade patienter. Mer än hälften av dem har valt privata hälsocentraler. Det är individuella beslut värda respekt. Att tvinga dessa att ha regionen som vårdgivare vore orätt.

Samtidigt kommer SPF Seniorerna att fortsätta kräva bättre kontroll av oseriösa aktörer i vård och omsorg. Exempel på oseriösa och kriminella inslag är personal som utför hälso- och sjukvård helt utan legitimation och rätt kompetens, vårdgivare och yrkesutövare som inte följer beslut om förbud och återkallelse av legitimation samt läkemedel som förskrivs och hanteras patientfarligt. Under 2024 har Inspektionen för vård och omsorg (IVO) fattat beslut som inneburit stängning av 58 verksamheter varav 47 inom omsorgen och 11 inom hälso- och sjukvården. Kriminella aktörer måste hittas och slängas ut ur systemet.

Cirka 25 000 drabbas av stroke varje år. Fokus har legat mycket på det akuta omhändertagandet som har förbättrats mycket de senaste åren och medfört att färre dör och färre drabbas av svåra funktionsbortfall. Rehabiliteringen är ett mer eftersatt område. Av den uppföljning av strokepatienter som görs i det nationella registret Riksstroke framgår att rehabiliteringen är det område som patienterna är minst nöjda med. Inte minst är rehabiliteringen eftersatt i högre åldersgrupper som är värst drabbade då 80 procent av strokepatienterna är över 65 år.

Rehabilitering bör omfatta en helhetsbedömning av ett multiprofessionellt team av patientens fysiska och kognitiva funktioner samt individuellt anpassade träningsprogram beroende på patientens specifika behov. Rehabiliteringen är avgörande för livskvalitet och överlevnad efter stroke. Alla, oberoende av ålder, har rätt till individanpassad rehabilitering med målet att förbättra livskvalitet och främja självständighet i vardagslivet. Rehabilitering är en viktig del av vården även efter andra typer av akuta insjuknanden till exempel en höftfraktur.

Palliativ vård, som fokuserar på att lindra symtom och öka livskvaliteten för patienter med livshotande sjukdomar, bör vara tillgänglig för alla, oberoende av ålder, boendeform och bostadsort. Palliativ vård är inte bara viktig för att hantera fysiska symtom, utan också för att tillgodose psykiska, sociala och andliga behov. Den ska också ge närstående stöd i sorgearbetet.

Många med palliativ sjukdom kan få sina behov tillgodosedda inom den allmänna palliativa vården som ges inom till exempel primärvård, kommunal hemsjukvård och på särskilda boenden. Ungefär 20 procent av personer med palliativ sjukdom har dock behov av specialiserad palliativ vård för att nå god symtomlindring och livskvalitet. Det är viktigt att dessa specialiserade team kan hjälpa till vid behov även i särskilda boendeformer. Det är väsentligt att säkerställa att palliativ vård är en integrerad del av äldreomsorgen så att den sista tiden i livet kan bli så trygg och bra som möjligt.

Socialstyrelsen arbetar för närvarande med att uppdatera kunskapsstödet om palliativ vård. Under hösten 2025 planeras den nya versionen, som då kommer att utgöra nationella riktlinjer.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att bifalla motion 8:2–3, 8:6 och 8:8–9,

att avslå motion 8:7, samt

att anse motion 8:1 och 8:4 besvarad

9. Obligatoriskt utdrag ur belastningsregistret för alla som arbetar inom hemtjänst och på särskilt boende.

Precis som i förskola och skola där utdrag från belastningsregister är krav måste detta även gälla för arbete med äldre. Att bli sexuellt utnyttjad av en vårdare, i sitt eget hem/rum får inte förekomma. I dagarna (jan-25) har en man inom ett hemtjänstföretag dömts för flera grova våldtäkter och sexövergrepp mot äldre kvinnor. Vårdtagare måste kunna lita på den personal som kommer och känna trygghet i det egna boendet trots hjälpbehov och kanske demens. Utdrag ur belastningsregistret ska överlämnas oöppnat till arbetsgivare vid anställningstillfället.

Förslag:

Vi föreslår att SPF Seniorerna arbetar för obligatoriskt utdrag ur belastningsregistret för alla som arbetar inom hemtjänst och på särskilt boende.

Förslagsställare:

SPF Seniorerna Boo

Förbundsstyrelsens yttrande över motion 8:5 och motion 9

Motionen föreslår att utdrag ur belastningsregistret ska vara obligatoriskt för all personal inom hemtjänst och särskilt boende. Den jämför med redan existerande krav inom förskola och skola och hänvisar till aktuella fall av grova övergrepp.

Förbundsstyrelsen hänvisar i första hand till sitt förslag till nytt vård- och omsorgspolitiskt program och vill därutöver anföra att:

Utdrag ur belastningsregistret används i dag inom en rad sektorer och för en rad olika brott. Arbete inom hemtjänst eller på särskilt boende innebär att vårda och hjälpa personer i deras hem. Vård- och omsorgstagare har rätt till säkerhet och trygghet. Utdrag ur belastningsregistret kan identifiera personer som har dömts för brott, vilket skulle kunna minska risken att utsättas för återfallsförbrytare. Förbundet har därför arbetat för att lagen ska skärpas i detta syfte. Tack vare vårt och andras opinions- och påverkansarbete har en utredning sett över frågan och föreslagit att det ska bli obligatoriskt för arbetsgivare att kräva utdrag ur belastnings- och misstankeregistren. Men vi har samtidigt påpekat att brottslighet inte stoppas genom enbart utdrag ur belastningsregister. Om inga andra åtgärder vidtas, kan det i stället invagga i falsk trygghet.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att bifalla motion 8:5, samt

att bifalla motion 9

10. Service till de äldre i händelse av kris och krig som idag har hemtjänst, matleveranser och färdtjänst.

I foldern "I händelse av kris eller krig" finns ingen information hur de personer som har behov av daglig hjälp från hemtjänsten och liknande kan räkna med att få denna hjälp. Färdtjänstbilarna kommer förmodligen att behövas i annan verksamhet, sjukvårdspersonal att krigsplaceras på andra platser och hemtjänstens bilar att behövas för andra ändamål. Vi har svårt att se hur en äldre som idag behöver hjälp med den personliga hygien, matleveranser och hjälp med medicinering ska kunna hantera stormkök och liknande, fylla vattendunkar, klara av att sköta sin medicinering med mera.

Så vida vi har kunnat komma fram till genom att fråga runt i andra kommuner har ingen information gått ut till de som idag har dessa tjänster. Skulle deras beredskap innefatta att alla ska evakueras undrar vi i så fall hur och vart. Det finns idag inga lediga platser för de som önskar komma till ett annat boende. Tanken är att alla ska bo kvar hemma, även om det innebär att den äldre ligger ensam hemma i sin säng med besök av hemtjänsten kanske fem gånger om dagen.

Förslag:

Vi anser att det är en angelägen rikstäckande fråga där SPF Seniorerna måste ta debatten och kräva svar från våra makthavare

Förslagsställare:

SPF Seniorerna Erikslund

Förbundsstyrelsens yttrande över motion 10

Motionen uppmanar SPF Seniorerna att ta debatten och kräva tydliga svar från myndigheter om hur äldre med hemtjänst, matleveranser och färdtjänst ska få hjälp vid kris eller krig, då dagens beredskapsinformation inte täcker deras behov. Den uttrycker oro för att nuvarande system inte klarar att ge stöd till dessa personer om samhället drabbas av allvarliga störningar.

Sveriges krisberedskap är en angelägenhet för alla: enskilda invånare, organisationer, företag och myndigheter. Grunden för den civila beredskapen är att alla som berörs bidrar utifrån sitt ansvarsområde. Kommuner och regioner har ansvar att hantera krissituationer och höjd beredskap. Det framgår av lagar och förordningar. Som ett stöd för att uppfylla ansvaret har Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) tagit fram *Handbok i civil beredskap för kommuner*. I den finns bland annat ett samlat metodstöd för kontinuitetshantering, det vill säga hur ordinarie verksamhet ska kunna fortsätta under kris och krig.

Utrymning av befolkning regleras i lag respektive förordning om utrymning och inkvartering med mera under höjd beredskap. MSB har även beslutat föreskrifter och allmänna råd om planläggning för utrymning och höjd beredskap.

Den uppdaterade broschyren *Om krisen eller kriget kommer* utgavs 2024, har vuxit till 32 sidor och distribuerats till alla hushåll. Där beskrivs att kommunen har ett stort ansvar när säkerheten hotas, exempelvis att ta hand om äldre och sjuka, att om något allvarligt händer hjälpen i första hand går till dem som bäst behöver den, och att den som inte på egen hand klarar att utrymma kan få hjälp. Broschyren nämner även att en av huvuduppgifterna för det civila försvaret är att skydda civilbefolkningen och se till att grundläggande samhällsfunktioner såsom sjukvård fungerar. Ett särskilt avsnitt rör *Du som har behov av extra stöd*.

Sedan det skärpta omvärldsläget har en rad myndigheter fått i uppdrag att vässa samhällets krisberedskap. SPF Seniorerna följer det arbetet och har dessförinnan lämnat yttrande över remisser om beredskap, medverkat i rundabordssamtal och tagit upp frågan i bilaterala möten. Vi medverkar också i Studieförbundet Vuxenskolornas referensgrupp för arbetet med att ta fram studiematerialet Bygdens beredskap.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta
att anse motionen besvarad

11. Munnen, en del av kroppen

Av hävd och tradition ingår inte mun/tandhälsa på lika villkor som hälsa för kropp och psyke i den allmänna hälso- och sjukvården. Detta känns mycket förlegat och omodernt samt oekonomiskt. Vi vet idag att många sjukdomar kan upptäckas enkelt och tidigt genom munslemhinnan och saliven (t.ex. diabetes och benskörhet). Varför denna skillnad mellan kropp- och munhälsa består år efter år skyller man ofta på ekonomi. Vi vet idag att visst är det dyrt att förebygga men det är ännu dyrare att inte förebygga och därmed skapa mer lidande.

Att tand/munhälsa skiljs från övrig hälsa hindrar idag utveckling, forskning, diagnosticering och behandling samt ökar lidande för den enskilde. Att allmänmedicinerna och tandläkarna således har olika ekonomiska förutsättningar och villkor gör heller inte att de samverkar för att bidra till bättre hälsa för äldre. Många äldre äter idag mediciner som påverkar munslemhinnan och tandstatus. Ofta är det personer som har svårt att tala för sig och/eller bor på SÄBO. Genom att primärvården även får ansvar för att titta i munnen och samarbeta med tandhälsan kan behandling justeras/sättas in/ut och lidande lindras.

Att ha dålig munhälsa och tandstatus skapar lidande och ibland isolering. Resultatet är ofta att man inte har aptit eller kan tugga. Viktnedgång är ett stort problem hos många äldre. Tandläkarutgifter för de med låg pension kan vara mycket betungande varför många avstår tandvård.

Förslag:

att kongressen beslutar att arbeta för att tand- och munhälsa inkluderas i hälso- och sjukvårdslagen och således ingår i högkostnadsskyddet för personer över 65 år.

Förslagsställare:

Eva Sydhoff Henriksen, SPF Seniorerna Mälaröarna

Förbundsstyrelsens yttrande över motion 11

Motionen föreslår att tand- och munhälsa ska inkluderas i hälso- och sjukvårdslagen och omfattas av högkostnadsskyddet för personer över 65 år. Den lyfter hur dålig munhälsa påverkar äldres livskvalitet och att vården behöver integreras bättre mellan tandvård och övrig sjukvård.

SPF Seniorernas vård- och omsorgspolitiska program, som första gången beslutades av kongressen 2017, kräver av riksdagen och regeringen att kostnader för munhälsa ska ingå i sjukförsäkringen, vilket har lämnats oförändrat i förbundsstyrelsens nya förslag till Vård- och omsorgspolitiska program. Förbundet har också upprepade gånger och i olika sammanhang fört fram sin inställning, bland annat i februari 2025 i sitt yttrande över slutbetänkandet från Utredningen om ett förstärkt högkostnadsskydd för tandvård. Där föreslår förbundet även att en individuell munhälsoprofil, istället för en fixerad kronologisk ålder, ska vara kriterium för den så kallade tiotandvården, det vill säga att individer äldre än 67 år endast ska betala tio procent av tandvårdskostnaden.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att avslå motionen

att SPF Seniorerna ska arbeta för att tandvård och munhälsa inkluderas i hälso- och sjukvårdslagen och ingå i högkostnadsskyddet för allmän hälso- och sjukvård, men inte begränsas till specifik ålder.

12. Bensodiazepiner

Bensopreparat (mest känt är Valium) används mot ångest och som insomningsmedicin. Det pågår en kampanj mot deras användning eftersom dessa preparat är vanebildande, vilket är en märklig motivering. Även blodtryckssänkare är vanebildande och helt nödvändiga. Många äldre har länge stått på denna typ av medicinering, som har gett livskvalitet, dämpad ångest och insomningshjälp. En psykiatriker har skrattande uttryckt att flera patienter har hotat med självmord när dosen har minskats för att senare helst helt sättas ut. Om en pensionär har fått denna typ av medicin i 50 år utan att dosen har ökat är det grymt att beröva en sådan individens livskvalitet under de få år hen har kvar att leva. Myndigheterna borde rikta sin kampanj mot förskrivning av dessa preparat till yngre individer om det finns ett mål att helt eliminera denna typ av behandling. Psykpatienter tillhör samhällets svagaste individer och de är hänvisade till en psykiatri, som här i Västmanland tycks vara helt befriad från empati.

Förslag:

att SPF Seniorerna tar ställning i frågan

att SPF Seniorerna förordar att pensionärer fortsatt ska ha rätt till den medicinering de stått på under lång tid

Förslagsställare:

Rolf Hogland, SPF Seniorerna Rudbeckius Västerås

Förbundsstyrelsens yttrande över motion 12

Motionen föreslår att SPF Seniorerna ska verka för att äldre som länge behandlats med bensodiazepiner fortsatt ska ha rätt till sin medicin. Den kritiserar nuvarande kampanjer mot dessa preparat och menar att de kan beröva äldre livskvalitet och trygghet.

Förskrivningen av bensodiazepiner till äldre har under flera år minskat. Detta beror på att Socialstyrelsen rekommenderar att de bör förskrivas med stor försiktighet till äldre på grund av att det finns en hög risk för att de ger ett beroende men också för att det finns risk för besvärliga biverkningar.

Biverkningarna beror på vilken bensodiazepin som används och är också dosberoende. Ju äldre vi blir desto mer påverkas upptag, fördelning i kroppen samt utsöndring av läkemedel. Effekten kan sitta i längre än avsett beroende på att många av bensodiazepinerna är fettlösliga och då tar längre tid att utsöndras.

All förskrivning av medel mot oro och ångest samt mot sömnproblem ska ske efter noga övervägande och bör endast användas under begränsad tid. Utvärdering av behandlingen och omprövning av insatta läkemedel är en fråga som vi driver hårt. Det minskar riskerna för biverkningar och för multimedicinering.

Eftersom vi alla reagerar olika på läkemedelsbehandling är all förskrivning individuell. Om man upplever att en förskrivning fungerar bra och inte ger biverkningar som inte går att hantera finns vanligtvis ingen anledning till att sätta ut medicinen. Men riskerna för beroendeframkallning måste alltid beaktas, liksom risken för att utveckla biverkningar efter långvarig behandling.

All medicinering måste utvärderas och omprövas, vilket kan leda till att man fortsätter att ta medicinen eller att den ska sättas ut på ett ordnat sätt.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att avslå motionen

BOENDE

13. Mellanboende/seniorboende

Mellanboende/seniorboende är en boendeform för seniorer som erbjuder ett enklare och mer tillgängligt boendeleternativ än särskilt boende för äldre, utan att kräva biståndsbedömning. Målet är att seniorer ska kunna bo självständigt, men med stöd och anpassningar för att underlätta i vardagen. Mellanboenden är ofta belägna centralt, nära kollektivtrafik och samhällsservice, och kan erbjuda gemensamhetslokaler för sociala aktiviteter och för att motverka ensamhet. Denna boendeform ger seniorer större valfrihet och möjlighet att bo kvar längre i en trygg och bekväm miljö. Livskvalitet bland seniorer ökar och större lägenheter och villor frigörs för bättre rotation på bostadsmarknaden. Därtill kan ofrivillig ensamhet bland seniorer lättare förhindras. Att bo bekvämt och lättillgängligt på äldre dagar ökar möjlighet till en bra livskvalité och gemenskap.

Förslag:

att SPF Seniorerna och distrikten arbetar för att kommunerna skapar eller omvandlar befintliga lägenheter till Mellanboenden för seniorer. Detta kan göras genom att anvisa mark för nybyggnation eller anpassa befintliga bostäder.

Förslagsställare:

Lennart Eriksson, SPF Seniorerna Boo

Förbundsstyrelsens yttrande över motion 13

Motionen föreslår att kommunerna ska skapa eller omvandla bostäder till mellanboenden för seniorer – en tillgänglig och trygg boendeform som inte kräver biståndsbedömning. Syftet är att öka livskvaliteten, minska ensamhet och frigöra större bostäder för ökad rörlighet på bostadsmarknaden.

Förbundsstyrelsen hänvisar i första hand till sitt förslag till nytt boendepolitiskt program och vill därutöver anföra att:

Motionen tar upp boendefrågor som SPF Seniorernas behandlar i sitt boendepolitiska program. Det goda seniorboendet, som motionären målar upp, stämmer väl med förbundets ideal. Viktiga ingredienser, förutom praktiska och tillgängliga bostäder i ett sådant boende, är de gemensamma lokalerna för sociala aktiviteter av olika slag och bot mot oro och ensamhet. Förbundet har emellertid konsekvent försökt att utmönstra begreppet ”mellanboenden”. Boende, mellan vad?

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att anse motionen besvarad.

14. Framtidens äldreboende

Det finns på marknaden idag många bra bostäder som uppfyller våra seniorers krav men inte i hela landet. På mindre orter och glesbygd vill inga byggfirmor ta uppdraget att bygga bostäder som ska fungera när nära vård ska genomföras i både småorter och större städer. Nära vård ska fungera både för personal och boende. Idag blir lägenheterna för små för att hålla byggkostnaderna nere. Man flyttar inte till en lägenhet på 45–50 kvm när man är van att bo i villa, man stannar kvar i sitt gamla boende och begär bostadsanpassning. Hyran ligger på 8 000–10 000 kronor per månad. För en ensamstående en hög kostnad och som tar en stor del av pensionen. Överskottet från villaförsäljningen räcker inte till att köpa en bostadsrätt i en större stad där det finns hiss i huset och man nekas bostadstillägg för en hyresrätt på grund av att det finns ett litet kapital. Det är bland annat finansieringen som är ett stort problem.

För att flytta från sin villa behövs en större möjlighet att påverka den nya bostaden. Jag ska flytta till något inte ifrån. Ett nytt boendeleternativ bör arbetas fram. Lägenheten man hyr ska ha en öppen planlösning där man kan bestämma hur många rum man vill ha, var väggarna ska placeras. Separat kök

eller öppen planlösning, fler sovrum eller ett stort allrum. Hyresgästen bestämmer. Tvättstuga och förråd ingår på samma plan. Stor balkong som ger möjlighet till odling i mindre skala och som ersätter den gamla trädgården som är för stor och jobbig när man är äldre. Går det att få till denna förändring idag utan att boverket ändrar sina bestämmelser? Går det att få ner kostnaden genom att förenkla bygglov och byggkostnader? Det behövs en förändring. Vi behöver alla ett boende som vi trivs med.

Förslag:

14:1 att boverket får i uppdrag att i byggreglerna införa en möjlighet till en flexibel lösning

14:2 att bygglov kan beviljas utifrån ovanstående förslag

14:3 att SPF Seniorerna verkar för att möjliggöra ett flexibelt byggande

14:4 att SPF Seniorerna verkar för ett generösare bostadstillägg

14:5 att dela överstora lägenheter för att motverka ensamhet

Förslagsställare:

Marianne Avelin, Seniorerna Herrevad Kolbäck, Marianne Ek, SPF Seniorerna Köpingshus Köping, Thomas Mannbo, SPF Seniorerna Köpingshus Köping

15. Bo bra som äldre

Många av Sveriges kommuner ser äldre personer som ett problem. Diagram visas över att vi blir allt äldre, en grupp som bara ses som en utgiftspost. Samtidigt minskar gruppen som är i åldern då de beräknas arbeta och tillföra pengar till den kommunala ekonomin. Detta skapar problem för våra kommuner.

Diskussionen hos politiker och tjänstemän handlar ofta om hur kostnaderna för hemtjänst och särskilda boende (Säbo) kan minskas. Detta trots att det är mindre än 4 procent av oss 65+ som hamnar i ett Säbo. Det förs sällan en diskussion om att bra anpassade boende för oss äldre är ett effektivt sätt för en kommun att minska kostnaderna och få en attraktiv kommun.

SPF Seniorerna ska vara en stark positiv röst för oss äldre i samhället. Vi kan inte förvänta oss att kommunernas politiker och tjänstemän kommer med lösningarna. Som medlemmar i SPF Seniorerna måste vi kunna vara en mer aktiv kraft för att visa på de lösningar som finns för att ge bra förutsättningar för bra boende för seniorer.

1. Det finns många begrepp som förekommer i diskussionerna om boende för äldre. Särskilt boende, äldreboende, servicelägenheter, trygghetsboende, ålderdomshem, mellanboende och bostadsbedömt med mera är några begrepp som hörs. För att vi ska kunna ha en bra diskussion är det viktigt att vi alla använder samma och officiellt erkända termologi. SPF Seniorerna behöver ta fram ett dokument kring vad som är de officiella benämningarna och vad de innebär när vi seniorer ska kommunicera med kommuner, bostadsföretag med flera.

2. Seniorboende är den bostadsform som SPF Seniorernas medlemmar enklast kan vara delaktiga i för planering och genomförande. Det är en form som också kan minska kommunernas ekonomiska problem. Det ges möjlighet till ett aktivt liv, ofrivillig ensamhet minskar, anpassat boende minskar risken för olyckor med mera. Det blir helt enkelt en bättre situation för alla. Det är en bostadsform som staten ger investeringsstöd till om man bygger nytt, men även till ombyggnad.

För att SPF Seniorerna ska kunna jobba med dessa frågor i alla kommuner behöver förbundet ta fram stöd- och informationsmaterial. Det ska kunna användas för att sätta i händerna på kommunernas planerare och intresserade fastighetsägare/byggföretag. Innehåll i detta kan vara:

- Behovet av lämpligt lokaliserad mark för etablering av seniorboende
- Beskrivning av hur olika typer av seniorboende kan vara utformat för olika behov

- Vilka anpassningsbehov som krävs
- Beskrivning av olika typer av upplåtelseformer
- Beskriva hur statligt investeringsstöd ger effektiva lösningar
- Effekten ett seniorboende kan ha för att få till bra flyttkedjor på bostadsmarknaden
- Samhällsekonomiska kalkyler för besparingar kommunen kan göra på hemtjänst och Säbo, samtidigt som vi seniorer kan erbjudas ett långsiktigt bra boende

3. Det behövs också ett tredje material. Det som ska få oss seniorer, medan tid är, att välja seniorboende. De flesta vill bo kvar i den bostad de levt ett långt liv i. SPF Seniorerna behöver på ett positivt sätt visa på de fördelar ett seniorboende kan ha. Vi behöver visa på vilka positiva effekter ett flytt till nytt boende kan ha. Det behöver också ta upp ekonomin kring boendet och olika ägandeformer.

SPF Seniorerna ska vara den kraft i samhället som driver utvecklingen i rätt riktning. Detta hindrar inte att vi delar vårt uppdrag med de andra organisationerna som arbetar för oss äldre. Ju fler vi är som drar åt samma håll desto större utsikter ha vi att lyckas.

Förslag:

Att förbundet skyndsamt tar fram relevant material för boendefrågor enligt texten i motionen.

Förslagsställare:

SPF Seniorerna Skaraborgsdistriktet distriktsstyrelsen

Förbundsstyrelsens yttrande över motionerna 14:1–3, 14:5 och 15

Motionerna 14:1–3 och 14:5 föreslår att SPF Seniorerna verkar för att framtidens äldreboenden ska utformas som attraktiva, trygga och funktionella bostäder där äldre kan bo kvar livet ut. Förslaget innehåller skisser på moderna lägenheter som främjar integritet, trygghet och gemenskap samt betonar vikten av samverkan mellan arkitekter, kommuner och äldre själva vid planering av nya boenden. Motion 15 föreslår att SPF Seniorerna ska ta fram tydligt informationsmaterial om seniorboenden för att påverka kommuner och byggaktörer samt öka medlemmarnas intresse för att flytta till anpassade boenden i tid. Ett sådant material kan bidra till bättre livskvalitet för äldre och samtidigt minska kommunernas kostnader för hemtjänst och särskilt boende.

Förbundsstyrelsen hänvisar i första hand till sitt förslag till nytt boendepolitiskt program och vill därutöver anföra att:

Boverkets byggregler (BBR) motverkar inte ett flexibelt bostadsbyggande. Det bostadsbyggnads-deal som motionen beskriver liknar i mångt och mycket såsom rationellt byggande ser ut idag. Utrymmen i en bostad som kräver vatten och avlopp lokalisera nära varandra såväl horisontellt som vertikalt i ett flervåningshus.

Att i övrigt utforma bostäderna olika – lägenhet för lägenhet – låter sig givetvis göras, men det är inget som förbilligar byggandet, varken på ritningsstadiet, bygglovstadiet eller byggstadiet. Motionärerna framhåller att låga boendekostnader är viktigt, om pensionärer ska ha råd att bo.

De i motionen aktuella bostäderna ska passa för seniorhushåll bestående av en eller två personer. Därtill ska utrymme finnas för den ”Nära vården” som företrädesvis utövas av hemtjänsten om det behövs. Med ändamålsenligt utformade bostäder om 55–65 kvadratmeter boarea, motsvarande 2–3 rum och kök, bör enligt förbundet, trivsamma seniorbostäder kunna förverkligas. Motionärerna emellertid, anser inte det är stort nog för seniorer som bott i villa. Följden blir enligt motionärernas dystra prognos: - vi stannar kvar i villan och begär att den anpassas med bostadsanpassningsbidrag.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att SPF Seniorerna verkar för att genomföra förslagen 14:1–2

att bifalla motion 14:3

att avslå motion 14:5, samt

att anse motion 15 besvarad

FUNKTIONSRÄTT

16. Färdtjänst för synskadade

Det ska vara samma tolkning av färdtjänstkriterierna i hela landet. Som det är nu verkar det vara mycket subjektiv bedömning och olika i olika regioner. Dels görs bedömningen olika över landet, dels görs olika bedömningar mellan skilda kriterier för färdtjänst. En person som är så gott som blind men fullt rörlig nekats färdtjänst medan en rörelsehindrad med full syn bedöms på ett annat sätt och beviljas färdtjänst. Det borde vara lika självklart att en person som knappt har ledsyn har lika svårt att komma ut och fram i samhället som den som är rörelsehindrad. Jag kan ta mig själv som exempel.

Jag är synskadad på grund av glaukom på båda ögonen och kan därför inte köra bil längre. Jag har sålt min bil och sökt färdtjänst men nekats. Motiveringen till nekandet är att jag ska åka kollektivt, vilket jag också gör i stor utsträckning, men det finns en rad problem med detta:

- Ser man dåligt har man också svårt i kollektivtrafiken.
- Det är svårt och nästan omöjligt att läsa skyltar vid buss-och tågbyten.
- Den person eller den verksamhet som jag ska besöka, finns oftast inte precis vid busshållplatsen, vilket gör att jag ska förflytta mig till fots ett stycke.
- Att förflytta sig som synskadad i okänd miljö är svårt och riskfyllt.
- Det är svårt att uppmärksamma hinder och nivåskillnader i okänd terräng och på vägar vilket gör att man lätt kan ramla och skada sig.
- Det är problem vid avstigning av bussar, beroende på att bussar är olika höga och jag kan då lätt ramla vid en felbedömning.
- I stora delar av Sverige, bland annat i Kalmar län, där jag bor, finns det inte kollektivtrafik till alla platser jag brukar besöka.

Det är självklart att en rörelsehindrad person som har svårt att förflytta sig i offentlig miljö ska ha möjlighet till färdtjänst. Det borde vara lika självklart att en person som inte ser och därmed också har svårt i offentliga miljöer också ska beviljas färdtjänst av samma anledning. Därför ska det vara samma tolkning av färdtjänstkriterierna i hela landet. Det ska också vara samma tolkning över landet i bedömning mellan olika färdtjänstkriterier. Ska det vara så måste kriteriet synskadade viktas upp i förhållande till övriga kriterier. Därför bör SPF Seniorerna verka för att så ska bli fallet.

Vi äldre uppmanas ständigt att hålla oss så aktiva så länge som möjligt, både för vår egen skull och för att minska samhällets kostnader. Då behöver samhället också tillgodose de behov vi har att vara aktiva och rörliga i den offentliga miljön och därmed motverka isolering och ofrivillig ensamhet. Det gäller inte minst de synskadade.

Förslag:

att SPF Seniorerna ska kräva:

1. Översyn av reglerna för färdtjänst, att
2. samma tolkning av färdtjänstkriterierna görs i hela landet och att
3. färdtjänstkriteriet för synskadade ska viktas upp.

Förslagsställare:

Gunborg Nilsson, SPF Seniorerna Hultsfredsbygden

Förbundsstyrelsens yttrande över motion 16

Motionen föreslår att SPF Seniorerna verkar för en nationell översyn av färdtjänstreglerna så att bedömningar görs likvärdigt över hela landet och att synskada vägs tyngre. Målet är att förbättra rörligheten och minska isoleringen för synskadade äldre, särskilt i landsbygder.

Färdtjänst en väsentlig del av de välfärdstjänster som erbjuds personer med funktionsnedsättning. Rätten till färdtjänst regleras i färdtjänstlagen. Lagen kompletteras med kommunala och regionala bestämmelser. Det leder till att tillvägagångssätten vid ansökan om färdtjänst, liksom hur rätten till färdtjänst utövas varierar över landet. Det självstyre som riksdagen har gett kommuner och regioner när det gäller färdtjänst medför alltså att Sveriges invånare behandlas olika beroende på vilken kommun eller region de tillhör. Detta är ännu ett exempel på hur självstyret leder till orimliga skillnader och orättvisor. SPF Seniorerna menar att det är den enskildes behov av välfärdstjänster som ska avgöra tillgång och tilldelning, inte vilken ort man bor på eller om man har råd att betala.

Förbundsstyrelsen är inte medveten om att synskada systematiskt skulle sättas i andra hand då rätt till färdtjänst beslutas över hela Sverige. Varje funktionsnedsättning bör bedömas utifrån det funktionsbortfall den innebär och inte automatiskt viktas högre eller lägre än någon annan. Frågan om synskadas viktning bör bedömas i samma utredning som ser över regler för färdtjänst.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att bifalla att-sats 1 och 2

att anse att-sats 16:3 besvarad

17. Alla pensionärer ska få bidrag till hörapparat

Att inte höra skapar isolering, ökar starkt risken för kognitiv svikt och demensutveckling samt den psykiska ohälsan och ökar distansen mellan människor.

I Region Stockholm har det S-ledda styret tagit bort stödet till äldre för införskaffning av hörapparat. Detta är ett svek som skapar onödigt lidande.

Moderna hörapparater kopplas ofta ihop med en modern mobiltelefon. Detta gör att för den enskilde pensionären kan det bli en stor avgift för hörapparaten.

Många kommuner har heller ingen hörselkonsulent eller något stöd till personer som inte hör fullt ut. Har man inte barn eller barnbarn som kan hjälpa till så blir det lätt mycket svårt och dyrt. När regionen dessutom inte bidrar till guidning och hjälp i val av hörapparat kan det lätt bli att dyrare apparater än nödvändigt ”prackas på eller luras på” en äldre person.

Förslag:

att kongressen arbetar för att regionerna över hela Sverige ska bidra till hörselstöd/hörapparater till alla som är i behov och är pensionärer.

Förslagsställare:

Eva Sydhoff Henriksen, SPF Seniorerna Mälardalen

Förbundsstyrelsens yttrande över motion 17

Motionen föreslår att SPF Seniorerna verkar för att alla pensionärer i behov av hörapparat ska få ekonomiskt stöd från regionerna. Den lyfter hur brist på hörselhjälpmedel ökar isolering och risk för ohälsa bland äldre.

Förbundsstyrelsen hänvisar i första hand till sitt förslag till nytt vård- och omsorgspolitiskt program och vill därutöver anföra att:

Dålig hörsel bidrar till försvärad kommunikation och förståelse och till risk för att hjärnans förmåga att ta emot, lagra, bearbeta och plocka fram information försvåras. Därför är rätten till individuella hörselhjälpmedel och hörslingor i lokaler nödvändiga. I dag är regionerna huvudansvariga för hälso- och

sjukvård, dit hjälpmedel räknas, men det kan inte uteslutas att den ordningen ändras i framtiden. Inte minst Vårdansvarskommitténs (S 2023:04) arbete kan komma att bidra till det.

Samtidigt leder det regionala ansvaret och i vissa regioner en hög grad av fragmentisering, till att det är svårare att uppfylla riksdagens mål om likvärdig vård. Det självstyre som riksdagen har gett kommuner och regioner när det gäller hjälpmedel medför att Sveriges invånare behandlas olika. SPF Seniorerna menar att det är den enskildes behov av välfärdstjänster som ska avgöra tillgång och tilldelning, inte vilken ort man bor på eller om man har råd att betala.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att anse motionen besvarad

18. Ny teknik ska kunna användas av alla

Speciellt på den svenska landsbygden pågår ett omfattande arbete med att gå ifrån äldre telefonsystem och koppartrådsnät. Vår erfarenhet är att nätägare och entreprenörer som till exempel Telia önskar att alla ska gå över till de digitala fiberoptiknäten och använda hemtelefon via SIM-kort i mobiltelefoner.

Vi är inte bakåtsträvande motståndare till ny teknik. Men vi kan inte acceptera att människor med fysiska svårigheter som rörelsehinder, dålig syn, dålig hörsel, amputerade fingrar eller kognitiva funktionshinder ställs kvar på perrongen när tåget går. Vi önskar att de företag och organisationer som har ansvar för utveckling av nya kommunikationsmöjligheter ska ta sitt ansvar och se till att alla har fungerande och anpassad tillgång till den nya tekniken.

Förslag:

att ge förbundsstyrelsen i uppdrag att ta initiativ för en kampanj som ska skapa förståelse för behovet av anpassad utrustning för ny kommunikationsteknik

Förslagsställare:

Börje Svensson och Göran Svensson, SPF Seniorerna Östra Kind

Förbundsstyrelsens yttrande över motion 18

Motionen föreslår att SPF Seniorerna driver en kampanj för att säkerställa att ny kommunikationsteknik är tillgänglig och anpassad för personer med funktionsnedsättningar. Den kritiserar hur övergången till digitala nät marginaliserar äldre med särskilda behov.

SPF Seniorerna arbetar för att alla lika rätt i samhället. Oavsett funktionsförmåga ska man kunna utöva sina rättigheter och fungera. Ny teknik är välkommen, delar av den har förbättrat livssituationen för personer med funktionsnedsättning. Men ingen ska tvingas att använda teknik som man inte har förutsättningar för att kunna använda. I myndighetskontakter och samhällsservice måste alltid finnas analoga alternativ till de digitala, man ska kunna ringa en fysisk person eller träffa en fysisk person, samt ha rätt till information på papper som postas hem till bostaden.

Enligt svensk och europeisk lag ska digitala produkter och tjänster vara tillgängliga, och vid offentlig upphandling ska krav ställas på tillgänglighet. Syftet är att alla ska kunna använda de varor och tjänster som finns på den europeiska marknaden. SPF Seniorerna påtalar löpande de krav som gäller i Sverige och varför de finns. Det ska vi fortsätta med så länge det behövs.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att anse motionen besvarad

19. Verka för bibehållen personlig service

Många av våra medlemmar är inte bekväma med digitala tjänster, speciellt personer med synnedsättning, motoriska svårigheter eller mentala svårigheter.

Det är därför angeläget att vårt förbund på alla nivåer arbetar för att personliga tjänster vid till exempel resor eller bankbesök bibehålls tills vidare.

Förslag:

Jag yrkar att kongressen ger förbundsstyrelsen i uppdrag att verka för att det hos service-företag ska finnas tillgång till personlig service.

Förslagsställare:

Doris Elleby, SPF Seniorerna Högsby

Förbundsstyrelsens yttrande över motion 19

Motionen vill att SPF Seniorerna verkar för att personlig service vid exempelvis resor och bankärenden ska finnas kvar som komplement till digitala tjänster. Detta är särskilt viktigt för äldre med nedsatt syn, motorik eller kognition.

SPF Seniorerna välkomnar digitalisering och annan teknisk utveckling. Men ingen ska tvingas att använda teknik som man inte har förutsättningar för att kunna använda. I myndighetskontakter och samhällsservice måste alltid finnas analoga alternativ till de digitala, man ska kunna ringa en fysisk person eller träffa en fysisk person, samt ha rätt till information på papper som postas hem till bostaden.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att bifalla motionen

ÖVRIGT POLITISKT

20. Nödläge för klimatet – ett ansvar också för SPF Seniorerna

Forskare slår gång på gång fast att de globala utsläppen måste minska. Nu. I det klimatnödläge vi befinner oss, där människors framtid är hotad av växande växthusgasutsläpp, är det dags för oss alla att omvärdera våra val. För SPF Seniorerna som påverkansorganisation finns här en uppgift att fylla, ett ansvar att ta. Vi äldre har dessutom varit med och skapat den situation som nu råder.

År 2024 blev det varmaste år som registrerats på jorden sedan förindustriell tid. Den globala uppvärmningen är i huvudsak orsakad av oss människor och våra utsläpp. Jorden håller på att förlora sin buffringsförmåga, sin förmåga att suga upp koldioxid. Hela samhället behöver alltså ställa om genom att snabbt fasa ut fossila energikällor som olja, kol och gas. Redan till år 2030 behöver utsläppen ha halverats. Tyvärr ser vi i stort sett ingenting hos SPF Seniorerna som visar på medvetenhet om allvaret, vare sig i nyhetsbrev, på webben eller i tidningen Senioren. Där pågår allt sorglöst som vore allt som vanligt.

Men, om SPF Seniorerna menar allvar med att verkligen vilja betyda något för sina medlemmar, för äldres rättigheter, hälsa och livskvalitet så måste även klimatnödläget drivas i påverkansarbete gentemot politiker och beslutsfattare och i samarbete med andra organisationer. Dessutom måste den egna SPF Seniorerna-organisationen, dess kunskaper, handlingar och policy omvärderas för att inkludera klimatfrågan. Det kan handla om allt från att påverka vid möten med regering, riksdag, myndigheter och andra beslutsfattare så att den stora omställningen görs snabbt, till att bevaka äldres situation i kommande extrema vädersituationer exempelvis genom träd och parker i städer för att ge möjlighet till skugga och svalka, väderanpassade lokaler på äldreboenden, strömvabrott med mera.

Vad gäller kunskap om klimatkrisen och vad vi kan göra för att bromsa utvecklingen och förebygga negativa effekter så kan personer som Johan Rockström, Maria Wolrath Söderberg, Peter Alestig eller Staffan Laestadius som kan bjudas in för att föreläsa för såväl SPF Seniorerna-anställda, förtroendevalda som medlemmar. Särskilt viktigt är att få veta mer om vad vi kan göra och hur vi kan förebygga och leva med klimatkrisen.

Som en del i ovanstående gäller det att uppmärksamma att flygresor innebär utsläpp av koldioxid och bidrar till en ohållbar ökning av temperaturen på jorden. Att fortsätta anordna flygresor för ett fåtal personers nöje eller hälsa är inte längre en hållbar eller ansvarsfull handling. Vi menar att SPF som organisation bör prioritera det gemensamma klimatansvaret framför individuella bekvämligheter. Genom att fortsätta anordna resor med flyg bidrar SPF Seniorerna även till att rättfärdiga äldres flygande. Vi menar att flygresorna är ett symptom på ett föråldrat synsätt vad gäller vilka frågor som en intresseorganisation för äldre ska driva för att vara i samklang med tiden och vad dagens äldre ser som väsentligt.

Förslag:

20:1 att SPF Seniorerna som organisation beslutar att bedriva ett långsiktigt arbete för att förebygga och anpassa sin verksamhet till den rådande klimatkrisen.

20:2 att SPF Seniorerna som organisation i påverkansarbete av olika slag i linje med ovanstående driver klimatfrågor för äldre och därigenom bidrar till den omställning som är nödvändig.

20:3 att SPF Seniorerna som organisation skaffar sig kunskaper för detta både lokalt och centralt.

20:4 att SPF Seniorerna som ansvarsfull organisation lägger ner all verksamhet som handlar om att anordna resor med flyg.

Förslagsställare:

Marianne Döös, SPF Seniorerna Draken, och Kerstin Isaksson, SPF Seniorerna S:t Erik

Förbundsstyrelsens yttrande över motion 20

Motionen föreslår att SPF Seniorerna ska ta klimatkrisen på allvar genom att ställa om sin verksamhet, bedriva påverkansarbete och sluta arrangera flygresor. Syftet är att ta ansvar för en hållbar framtid och inkludera äldre i klimatarbetet.

Förbundsstyrelsen välkomnar motionens engagemang för klimatfrågan och hållbarhetsarbete, och delar också uppfattningen att klimatfrågan är en av vår tids stora utmaningar och att SPF Seniorerna som organisation har en roll att spela.

Klimatförändringar kan påverka seniorer på flera sätt. Stora skogsbränder, översvämningar och stormar kan göra att äldre blir isolerade i sina hem utan tillgång till hjälp, el eller rent vatten samt kan försvåra tillgången till mat, sjukvård och mediciner. Äldre är mer känsliga för extrem värme och riskerar värmeslag och uttorkning. Äldre på särskilda boenden är särskilt sårbara vid klimatförändringar som extrema väderhändelser, och många av dagens boenden är inte anpassade för det varmare klimatet vi varit med om de senaste årtiondena. Förutom att luftkonditionering och värmesystem slås ut kan kylförvaring av mat och vattenreningsystem störas, vilket kan öka risken för matförgiftning och uttorkning.

På kongressen i augusti 2021 beslutades att miljöpolicy skulle upphöjas till hållbarhetspolicy. En hållbarhetspolicy fastställdes av förbundsstyrelsen i september 2023, och kommer att uppdateras varje gång en ny förbundsstyrelse är vald eller när det finns behov.

Vi delar motionärernas vilja att arbeta långsiktigt med hållbarhetsfrågor inom organisationen. Som en organisation med små resurser har förbundet hittat en alternativ finansiering av delar av hållbarhetsarbetet. Idag driver förbundet därför ett arvsfondsprojekt, med namnet Hållbara seniorer,

med fokus på hållbarhetsmålen i Agenda 2030 och ser en möjlighet att bredda och vidareutveckla detta initiativ.

Förbundsledningen har redan fört diskussioner med regeringen och Sveriges kommuner och regioner, SKR, om vikten av att seniorer får den hjälp de behöver vid en lokal eller nationell katastrof. Vi kommer att fortsätta det påverkansarbetet och lägga en större tyngd på att även lyfta fram äldres behov vid extrema väderförhållanden och verka för en klimatanpassning av samhället så att äldre skyddas mot negativa effekter av klimatförändringar.

Motionen tar även upp vikten av att arbeta för att höja kunskapsnivån inom klimat- och hållbarhetsfrågor, både för enskilda medlemmar och inom organisationen i stort. Förbundet arbetar redan idag med att sprida kunskap i organisationen och kommer att fortsätta att både samla in ny kunskap och sprida den vidare internt.

Vi instämmer i att SPF Seniorerna ska vara en ansvarsfull organisation och uppmuntra till resor som i så lite utsträckning som möjligt påverkar klimatet. Mot det står medlemmarnas intresse av att göra längre resor med flyg. Många har sparat och avstått att resa under sin yrkesverksamma tid för att kunna göra det som senior. Att SPF Seniorerna avstår från att anordna resor med flyg kommer troligtvis inte att minska medlemmarnas intresse för flygresor utan i stället kommer dessa att genomföras av andra ansvarsfulla aktörer. Förbundsstyrelsen anser att det i stället är viktigt att verka för mer hållbara resealternativ och att uppmuntra klimatsmarta val snarare än att helt utesluta flygresor.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta
att anse motionen besvarad

21. Ta ställning för rätt till dödshjälp!

Jag är helt övertygad om att Sverige inom några eller en del år har infört en rätt till dödshjälp. Idag kan ju den som har råd åka till Dignitas i Schweiz och kunna undslippa sina lidanden den sista svåra tiden, om det är personens yttersta vilja. Det gör att denna fråga också är en klass- och resursfråga, där rätten till dödshjälp idag endast står öppen för en mindre del av medborgarna.

Nu diskuteras i stora delar av världen rätten till dödshjälp, allt fler länder har redan eller kommer att tillåta detta, oftast enligt Oregonmodellen där den lidande med kort tid kvar att leva efter prövning, givet att det är hens yttersta vilja, kan få ut medel för att förkorta lidandet som hen själv kan välja att inta eller ej om lidandet blir för svårt, till exempel vid ALS eller svår cancer.

Det blir en stor trygghet för till exempel den ALS-sjuka vars muskler successivt förtvinar och upphör att fungera, allra sist andningen, att man själv kan avgöra om man vill undslippa den sista tidens lidande, om det blir för svårt. I de länder där dödshjälp är en rättighet väljer de flesta som fått ut medel att inte använda det, men en stor minoritet väljer att göra det.

I de länder där rätten till dödshjälp införts har regelmässigt en bred folkmajoritet stått bakom införandet, och det förs därefter ingen stor debatt om att gå tillbaka utan det finns en stor folklig förankring bakom den respekt för en människas yttersta vilja och den barmhärtighet mot den lidande som rätten till dödshjälp innebär.

Statens medicinskt-etiska kommitté har sedan 15 år sagt att frågan om dödshjälp samt om hur sjukvården behandlar döende som lider, där praxis kan skilja sig från sjukhus och läkare, ska utredas, eftersom det ibland fungerar bättre och ibland sämre. Hittills har tyvärr ingen regering haft kraften och modet att ens utreda frågan, eftersom frågan politiskt har varit i samma tabuläge som abortfrågan var innan den bröt igenom till vad som gäller idag.

Medan de flesta av oss har haft eller känner till nära och kära som lidit svårt i livets slutskede och vilkas yttersta vilja, om de velat dö/somna in lite i förtid, inte alls har respekterats, så har motståndet mot detta oftast förkroppsligats av läkare som vägrar att se barmhärtigheten i att den lidande som vill undslippa den sista svåra tiden kan få göra det, och av religiösa krafter som typ menar att det är en synd att något förkorta sitt eget liv. För flera hundra år sedan fick till exempel inte de som gjorde det ens begravas på kyrkogården. Allt fler länder i till exempel Europa, USA, Kanada och Australien har eller ska införa rätt till dödshjälp, och även i Sverige är nu de flesta inom sjukvården och allt fler politiska partier för att åtminstone utreda frågan. Ett parti har tagit ställning för att Sverige ska införa rätt till dödshjälp, Centerpartiet, där jag själv mycket aktivt bidrog till detta. SPF Seniorerna representerar en kvarts miljon seniorer och har med stark förankring bland medlemmarna ställt sig bakom att frågan om rätt till dödshjälp utreds.

Förslag:

att SPF Seniorerna nu också ska ställa sig bakom en strängt reglerad rätt till dödshjälp i Sverige, av barmhärtighet och av respekt för lidande människors yttersta vilja

Förslagsställare:

Annika Rannström, SPF Seniorerna Filbyter Linköping

22. Dödshjälp

Dödshjälp bör tillåtas i Sverige dels av humanitära skäl, dels som en rättighet att bestämma över sin egen död.

Det borde vara självklart att lidande människor som önskar avsluta sitt liv och därmed sitt lidande ska ges möjlighet att göra så, förutsatt att deras lidande inte kan förutsättas upphöra genom medicinsk eller psykiatrisk behandling och förutsatt att deras tidigarelagda död inte vållar andra väsentlig skada. Till exempel borde patienter i palliativ vård ha ovillkorad rätt till dödshjälp.

Ingenting säger att någon politiker eller myndighet kan bedöma en människas lidande eller livssituation bättre än hon själv. Därför bör dödshjälp vara en rättighet.

Nollvisionen för suicid anförs ibland som hinder för dödshjälp. Den är ju avsedd att hindra självmord som begås på grund av depression och psykiska problem, och den borde ses som att ingen som behöver psykisk hjälp ska bli utan. Naturligtvis ska de som kan hjälpas ha hjälp att leva, inte dödshjälp. Men särskilt för sjuka äldre kan döden vara det bästa alternativet. Det tar emot för många att erkänna men så är det.

Förslag:

att SPF Seniorerna ställer sig bakom önskemål om utredning om dödshjälp med syfte att legalisera dödshjälp i lämplig form och framför detta till riksdag och regering.

Förslagsställare:

Björn Lindfelt, SPF Seniorerna Tibble Täby

Förbundsstyrelsens yttrande över motionerna 21 och 22

Motion 21 yrkar att SPF Seniorerna ska ta ställning för en lagstadgad rätt till dödshjälp enligt strikt reglerade former, som redan finns i flera andra länder. Den framhåller barmhärtighet och individens rätt till självbestämmande i livets slutskede.

Motion 22 föreslår att SPF Seniorerna ska stödja en utredning om legalisering av dödshjälp i Sverige. Den betonar individens rätt att avsluta sitt liv vid obotligt lidande som inte kan lindras medicinskt.

Förbundsstyrelsen hänvisar i första hand till sitt förslag till nytt vård- och omsorgspolitiskt program och vill därutöver anföra att:

SPF Seniorerna står för människors rätt till självbestämmande – genom hela livet.

Förbundsstyrelsen menar att samhällets beslutsunderlag i dag är för bristfälligt för att det ska kunna föra en djupgående debatt om livets slut och därefter besluta om saken. Av det skälet förespråkar vi att SPF Seniorerna fortsätter att kräva en parlamentariskt sammansatt utredning och följer samhällsdebatten innan förbundet fattar beslut i frågan.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att avslå motionerna

att förbundet fortsatt verkar för en parlamentariskt sammansatt utredning om självvalt livsslut.

23. Bildning och kultur

Ett samhälle med hög bildningsnivå hos befolkningen är en förutsättning för en hållbar framtid.

Studieförbunden och ett starkt föreningsliv är ytterst viktiga för att bildningens värde bibehålls och förstärks. Demokratins utveckling och överlevnad är också helt beroende av att det finns hög bildningsnivå hos medborgarna.

Vi ser nu effekten av att regeringen gjort kraftiga nedskärningar till studieförbunden. Studieförbund lägger ner verksamheter. Lokaler som också används av föreningslivet sägs upp. Kulturverksamheten kommer att minska. Ska vi ha ett hållbart samhälle med hög beredskap för att klara små och stora påfrestningar bör det vara tvärt om. Det behövs en ordentlig satsning på bildning! Sveriges kommuner kan agera för att motverka de konsekvenser som de statliga nedskärningarna ger. Här är några förslag på vad kommunerna kan göra:

- Alla kommuner behöver göra en långsiktig handlingsplan för att säkerställa att folkbildningens roll inte prioriteras bort. Planen bör tas fram tillsammans med studieförbund och föreningsliv. •

Kommunerna behöver göra en ordentlig uppräkningsplan av stödet till folkbildningen och föreningslivet. Det är rimligt att stödet räknas upp med 10% varje år för att stärka bildning och kultur.

- Kommunerna bör säkerställa lokaler för bildning och kultur, gratis eller till kraftigt reducerat pris. Lokaler måste finnas i närheten på platser i människornas vardag. • Kommunerna bör i samverkan med folkbildningen rikta insatser till utsatta grupper som riskerar utanförskap. Det kan gälla digital kompetens, nå ofrivilligt ensamma och integration.

För oss seniorer är folkbildningen mycket viktig. Samverkan med Studieförbundet Vuxenskolan ger oss fler möjligheter kring lärande som blir nödvändiga för att klara framtiden. Det gäller bl.a. digitaliseringen av samhället och användning av AI. Folkbildningen ger oss möjligheten till utövande och upplevelser inom kulturområdet. Deltagande i förenings- och folkbildningsaktiviteter är också ett effektivt sätt att motverka den ofrivilliga ensamheten. Våra medlemmar i SPF Seniorerna är också en viktig resurs i folkbildningsarbetet med stor livserfarenhet.

SPF Seniorerna har ett ansvar att överlämna ett demokratiskt och hållbart samhälle till kommande generationer. Därför behövs en landsomfattande kampanj som tar upp bildning och kultur som de viktigaste byggstenarna för en bra framtid.

Förslag:

SPF Seniorerna bör:

- Starta en landsomfattande kampanj för att stärka folkbildningen i Sverige.
- Ge föreningarna vägledning och stöd för att driva frågan om ökat stöd till folkbildning och kultur i alla Sveriges kommuner.

Förslagsställare:

Distriktsstyrelsen, SPF Seniorerna Skaraborgsdistriktet

Förbundsstyrelsens yttrande över motion 23

Motionen föreslår att SPF Seniorerna ska starta en kampanj för att stärka folkbildningen och ge stöd till föreningar i arbetet med att påverka kommunerna. Den betonar folkbildningens betydelse för demokrati, gemenskap och seniorers delaktighet i samhället.

SPF Seniorerna delar motionärernas uppfattning att folkbildning är en grundläggande byggsten i ett hållbart och demokratiskt samhälle. Vi instämmer också i vikten av ett levande föreningsliv, ett brett deltagande i kultur och bildning, samt behovet av att inkludera fler i folkbildningsverksamhet – inte minst äldre och andra grupper som riskerar socialt utanförskap.

Förbundsstyrelsen anser att med de begränsade resurser som förbundet har måste det operativa ansvaret för kampanjer och opinionsbildning kring folkbildningens villkor ligga hos studieförbunden och deras gemensamma samarbetsorganisation, Studieförbunden. Det är genom dessa aktörer som den samlade kraften i folkbildningen bäst kan mobiliseras, samordnas och synliggöras nationellt.

Däremot ser vi positivt på motionens förslag att ge föreningarna vägledning i att påverka lokala beslutsfattare kring stöd till kultur och bildning. Det ligger i linje med vår roll som intresseorganisation att uppmuntra och stötta våra föreningar i att vara en röst i sina kommuner – för bildning, för kultur och för ett samhälle där seniorers engagemang tas tillvara.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att avslå att-sats 1, samt
att bifalla att-sats 2.

24. Ändrar laglott i ärvdabalken

De nuvarande reglerna om arvsrätt för efterlevande make infördes år 1987 (prop 1986/87:1). I propositionen övervägdes förslag om att avskaffa laglotsreglerna. Regeringen och riksdagen stannade för att behålla dessa regler, eftersom det främst skulle drabba barn som inte var gemensamma (s.k. särkullbarn) om laglotsreglerna togs bort, något som man ansåg att tiden då inte var mogen för.

Det har nu gått snart 40 år sedan reglerna om särkullbarn infördes. Reglerna medför betydande olägenheter eftersom de bl.a. innebär att särkullbarn har rätt att få ut sin laglott vid arvlåtarens död. Lagstiftningen kan leda till orimliga konsekvenser. Om till exempel det omgifta paret tillsammans byggt sitt gemensamma hus i utkanten av en större stad som sedan växt och inkorporerat huset i stadens centrala delar har värdet kanske tiofaldigats. Vilket kan ge en orimlig summa som ska delas ut.

Än värre kan det bli om paret byggt upp en gemensam näringsverksamhet som då måste säljas för att arvslotten ska delas ut. Oftast om man kräver ut sin del har denne inte varit med och skapat denna tillgång.

De nu nämnda exemplen visar på effekter som inte stämmer med den rättsuppfattning som finns i dagens samhälle. Därför bör denna helt horribla lagstiftning ersättas med en mer adekvat arvslagstiftning.

Förslag:

Jag föreslår att SPF Seniorerna verkar för att de nuvarande reglerna om laglott i ärvdabalken ändras till förmån för efterlevande makes arvsrätt.

Förslagsställare:

John-Olof Hermanson, SPF Seniorerna Gavle

25. Den enskildes rätt att bestämma över hela sin kvarlåtenskap

Nuvarande arvslag gällande "Laglott för arvingar" har spelat ut sin roll länge sedan. Man bör själv kunna besluta över sina egna medel 100 procent. Idag är familjerna splittrade, barnen bryter ofta kontakt med sina föräldrar helt. Att barn ändå ska ha rätt till halva ens egen förvärvade egendom är ju uråldrigt och orättvist. Det känns ytterligare som ett övergrepp mot livets slut.

Det kan inte vara rättvist om ens barn är ens fiender och vill inte ha kontakt med sin förälder – ska ändå kunna kvittera ut hälften av kvarlåtenskap när man dör!

Jag vill donera till välgörenhet och systersonen och direkt till barnbarnet istället. Jag vet att jag är långt ifrån ensam i frågan.

Förslag:

Lagen om arvslott bör omarbetas så att den enskilda personen har rätt att bestämma över hela sin kvarlåtenskap.

Jag föreslår att motionen skickas till kongressen som vidareänder till lagändring.

Förslagsställare:

Anne Rasikari, SPF Seniorerna Bromma

Förbundsstyrelsens yttrande över motionerna 24 och 25

Motion 24 föreslår att reglerna om laglott ses över för att stärka den efterlevande makens arvsrätt, särskilt i situationer där särkullbarns krav kan leda till orimliga konsekvenser. Den menar att lagstiftningen är föråldrad och behöver moderniseras. Motion 25 föreslår att bestämmelsen om laglott avskaffas, så att varje individ får full bestämmanderätt över sin kvarlåtenskap. Den kritiserar dagens regler som orättvisa i splittrade familjer och vill möjliggöra gåvor till exempelvis barnbarn eller välgörenhet.

Som motionärerna framhåller har det gått en tid sedan äktenskapsbalken och de nya arvsreglerna infördes 1987. På de nästa fyra decennier som gått kan förutsättningarna för bestämmelserna om laglott ha förändrats. Familjebildningen och enskildas ekonomiska självständighet ser delvis annorlunda ut, och den allmänna rättsuppfattningen kan ha utvecklats. Det är viktigt att rättsregler har bred förankring för att de ska accepteras och efterföljas. Om laglott inte längre uppfattas som nödvändig eller ens rimlig bör den inte heller fortsätta att gälla. Av den anledningen vill förbundsstyrelsen se en offentlig utredning som ser över bestämmelserna om laglott.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att avslå motionerna

att ge förbundsstyrelsen i uppdrag att verka för en översyn av bestämmelserna om laglott

FÖRBUNDSINTERNT

26. Utredda sammanslagning av SPF Seniorerna, PRO och SKPF Pensionärerna

Slagkraftigare organisation och effektivare administration.

Förslag:

Jag föreslår att kongressen beslutar att tillsätta en utredning som undersöker möjligheten att slå samman SPF Seniorerna, PRO och SKPF Pensionärerna till en organisation.

Förslagsställare:

Kenneth Thorén, SPF Seniorerna Kungsbacka

Förbundsstyrelsens yttrande över motion 26

Motionären föreslår att kongressen tillsätter en utredning för att undersöka möjligheten att slå ihop SPF Seniorerna, PRO och SKPF Pensionärerna till en organisation.

Förbundsstyrelsen uppskattar tanken bakom idén – att samla krafter för att tillsammans bli starkare i frågor som rör seniorers villkor. Samarbete mellan organisationer kan ofta vara värdefullt, och vi har goda exempel på det i olika sammanhang.

Samtidigt är det viktigt att lyfta fram varför SPF Seniorerna fortsatt bör vara en självständig organisation. Våra medlemmar har valt oss just för vår profil: vi är partipolitiskt, intressepolitiskt och religiöst obundna, har en tydlig röst i alla seniorfrågor, och erbjuder ett rikt socialt sammanhang med fokus på kunskap, livslust och livserfarenhet. Vi tror på styrkan i att vara en egen röst, fria från bindningar, med alla möjligheter till samverkan med de organisationer som delar vår grundläggande värdering.

Vi vill alltså gärna fortsätta samverka där det gagnar våra medlemmar, men ser stora värden i att behålla SPF Seniorerna som en fristående och självständig kraft i det civila samhället.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta
att avslå motionen

27. Motion om en gemensam IT-strategi för framtidssäker digitalisering inom SPF Seniorerna

Stora och moderna organisationer har en gemensam arkitektur för sina digitala hjälpmedel och metoder. Så är ej fallet inom SPF Seniorerna. Digitaliseringen spelar en avgörande roll för att underlätta det ideella arbetet i vår organisation. Speciellt rekrytering av yngre seniorer till styrelseuppdrag underlättas inte av att vi inte använder moderna gemensamma metoder. Samarbete försvåras. Idag står vi inför flera utmaningar som riskerar att försvåra det dagliga arbetet och skapa osäkerhet inom organisationen. Det är inte effektivt att förbundet överlåter ansvaret och arbetet med digitalisering till distrikt och föreningar. Detta skapar merarbete, olika lösningar och oftast inte de mest effektiva.

Vi har olika system. Exempel: Förbundet använder Zoom (medför kostnad för föreningen), medan lokala föreningar och distrikt arbetar i Teams (ingen kostnad). Detta skapar ineffektivitet och brist på samordning.

Avsaknad av gemensam lagrings arkitektur, Onedrive, Dropbox, Google etc. även analogt i pärmar förekommer, behov av transparens nödvändig.

Avsaknad av avropsavtal. Det saknas gemensamma avtal för hårdvara och mjukvara, vilket leder till ojämlikhet och ineffektivitet.

IT-säkerhet och GDPR: Organisationen saknar tydliga riktlinjer för IT-säkerhet och för hur information ska lagras i molnet, vilket riskerar att skapa brott mot GDPR och ineffektivitet

En gemensam och genomarbetad IT-strategi är en förutsättning för att vår organisation ska kunna möta framtidens utmaningar och möjligheter. Genom att agera nu kan vi skapa en starkare grund för effektivitet, samordning och säkerhet inom hela organisationen. Vi rustar oss också för att kunna arbeta hållbart och digitalt på ett sätt som stärker vårt arbete i samklang med våra värderingar.

Förslag:

Att kongressen ger i uppdrag till förbundsstyrelsen att i samråd med distrikten utveckla och genomföra nedanstående förslag

1. Fastställande av en IT-vision och mål:

Att förbundet formulerar en tydlig vision och långsiktiga mål för digitaliseringen som en del av IT-strategin. Visionen ska säkerställa att IT-lösningarna stödjer organisationens kärnuppdrag och värderingar.

2. Gemensamma plattformar och system:

Att förbundet upprättar en gemensam IT-strategi som definierar vilka plattformar och system som ska användas för olika ändamål inom hela organisationen, för att skapa samordning och effektivitet.

3. Avropsavtal och standardisering:

Att förbundet tar fram avropsavtal för hårdvara och mjukvara som är anpassade till organisationens behov, och säkerställer att alla distrikt och föreningar har tillgång till rättvisa och kostnadseffektiva verktyg.

4. Riktlinjer för IT-säkerhet och GDPR:

Att förbundet tar fram och implementerar riktlinjer för IT-säkerhet och informationshantering, inklusive lagring i molnet, med hänsyn till GDPR och för att säkerställa effektiv överlämning vid styrelsebyten.

5. Utbildning och kompetensutveckling:

Att förbundet säkerställer att alla förtroendevalda i distrikt och föreningar får tillgång till utbildning och stöd för att använda de gemensamma systemen effektivt. Nya styrelsemedlemmar ska erbjudas introduktionsutbildning i organisationens IT-verktyg.

6. Support

Att förbundet skapar en supportorganisation som hjälper och stöder organisationen i implementeringen och användningen av valda system samt även ha ett huvudansvar för medlemsregister och användarkonton/behörigheter och dess administration.

Förslagsställare:

Stig-Håkan Nilsson, Ulf Sundström, Lars-Erik Larsson, SPF Seniorerna Sörmlandsdistriktet

Förbundsstyrelsens yttrande över motion 27

Motionen tar upp flera angelägna frågor om digital infrastruktur, samordning och stöd till föreningar och distrikt inom SPF Seniorerna. Förbundsstyrelsen delar uppfattningen att digitalisering är en viktig förutsättning för att effektivisera det ideella arbetet och möta framtidens behov.

Samtidigt bedömer styrelsen att det i dagsläget inte är ändamålsenligt att införa en övergripande gemensam IT-strategi som omfattar hela organisationen enligt motionens förslag. SPF Seniorerna är en ideell medlemsorganisation med stor variation i förutsättningar, behov och digital mognad mellan föreningar och distrikt. Att centralt besluta om obligatoriska systemval och tekniska lösningar riskerar att skapa nya hinder snarare än att underlätta arbetet lokalt.

Förbundsstyrelsen beslutade den 11 februari 2025 att anta en ny digitaliseringsstrategi för SPF Seniorerna. Målet i strategin är att vi till år 2030 genom förbättrad kommunikation och marknadsföring, hållbar teknik och digital utbildning ska göra organisationen mer tillgänglig och engagerande för medlemmarna samtidigt som vi minskar det digitala utanförskapet. Detta ska ske genom tydliga mål för hela organisationen – det vill säga förbund, distrikt och föreningar.

Förbundsstyrelsen arbetar redan idag med att erbjuda stöd i form av verktyg, riktlinjer och utbildning – bland annat inom IT-säkerhet, medlemsadministration och GDPR – samt att främja frivillig samordning där det finns gemensamma behov. Ett arbete pågår även med att successivt utveckla IT-stödet inom organisationen, men på ett sätt som bygger på dialog, behovsanpassning och frivillighet snarare än tvingande centrala beslut.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att anse att-sats 1 besvarad, samt

att i övrigt avslå motionen.

28. Digital lösning för anmälan och betalning av föreningsaktiviteter

Att kunna rekrytera och attrahera även yngre seniorer är avgörande för utvecklingen i SPF Seniorerna. Idag är man som yrkesverksam/ung senior van vid att kunna boka resor/biljetter/aktiviteter via en app och betala med Swish. Detta är inte möjligt i våra föreningar utan medlemmarna hänvisas till mejl, telefon, sms och muntlig anmälan.

Runt om i landet pågår inom SPF Seniorerna aktiviteter för att lära ut hur man hanterar digitala tjänster. Det är IT-caféer, studiecirklar, praktiska övningar, föreläsningar osv. Förbundet bidrar med webinarier och utbildningsmaterial tillsammans med olika partners. Bara i Sörmland har vi ”utbildat” över 15 000 seniorer i hur man använder appar. Att vi inte kan erbjuda en digital lösning för våra egna tjänster/aktiviteter är märkligt. Det gäller att leva som man lär.

För att upplevas som en förening ”i tiden” krävs att vi erbjuder lösningar som är enkla och förväntade av våra medlemmar, gammal som ung.

I föreningarna finns idag flera olika rutiner för att hålla reda på anmälningar och betalningar. Det sker manuellt. Anmälningarna kommer in via många olika kanaler, vilket gör det tidskrävande att uppdatera anmälningslistor. Betalning sker med kontanter, Swish, postgiro, bankgiro. Många gånger betalar en person för flera. En del har betalt i förväg, andra vid inpassering till aktivitet. Allt detta försvårar för den lokala föreningen, där våra obetalda volontärer ska reda ut allt.

Idag finns lösningar för alla dessa problem. Att förenkla för våra medlemmar och funktionärer när det gäller att anmäla sig och betala för aktiviteter är möjligt, och skulle ha en stor positiv påverkan på vår verksamhet.

Flertalet av våra föreningar är anslutna till SPF-appen. I januari hade vi över 2 miljoner ”klick”, så många besöker oss via appen! Att anmäla sig via appen är möjligt om man går via Mina sidor. Men det är en krånglig lösning som kräver tålamod av medlemmen samt att föreningen lär sig hur man lägger in aktiviteter i systemet. Betala är ej möjligt.

Förslag:

Vi föreslår att kongressen uppdrar åt förbundet att i samråd med distriktet:

- Utveckla en app-lösning där man kan anmäla sig till föreningarnas aktiviteter och betala direkt via swish
- Utreder om det är mest kostnadseffektivt och enklast för föreningarna att utveckla ett samarbete med App-bolaget och bygga in funktionerna i deras plattform

Förslagsställare:

Annika Skogsberg, SPF Seniorerna Eskilstuna

Förbundsstyrelsens yttrande över motion 28

Distriktet föreslår att SPF Seniorerna utvecklar en app-lösning för anmälan och betalning av aktiviteter alternativt utreder om detta går att göra i samarbete med App-bolaget.

Förbundsstyrelsen instämmer i att detta är en viktig fråga. Behovet av digitala och användarvänliga lösningar ökar och en modernisering av våra rutiner skulle kunna förenkla mycket för både medlemmar och funktionärer. Att ta fram app-lösningar är dock förenat med mycket stora kostnader och en utredning bör först göras för att kunna ta ställning till om det går att genomföra detta.

Förbundsstyrelsen har uppdragit åt förbundskansliet att utreda kostnaderna för en app-lösning där man kan anmäla sig till föreningars aktiviteter och betala direkt via Swish.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att anse motionen besvarad

29. Nerladdningsbart medlemskort

Det är svårt för många medlemmar att ta en skärmbild på mobilen och därmed kunna lagra medlemskortet både på persondatorn och i mobilen. Vi behöver medlemskortet för att få rabatt i våra affärer i Orminge och Björknäs Centrum.

Förslag:

Vi föreslår att SPF Seniorerna tar fram en nerladdningsbar ikon som man kan klicka på och därmed laddas medlemskortet ner automatiskt till mobilen eller persondatorn

Förslagsställare:

SPF Seniorerna Boo

Förbundsstyrelsens yttrande över motion 29

Föreningen föreslår att SPF Seniorerna tar fram en nerladdningsbar ikon som man kan klicka på och därmed laddas medlemskortet ner automatiskt till mobilen eller persondatorn.

Förbundsstyrelsen anser att det är ett bra förslag men det kräver lite eftertanke. Möjligheten att ladda ner medlemskortet ska vara knutet till att medlemskapet är betalat och en eventuell nerladdningsbara ikon behöver begränsas så att enbart de som har betalat kan ta del av den.

Förbundsstyrelsen har givit ett uppdrag till förbundskansliet att undersöka möjligheterna att utveckla en funktion i Mina sidor som möjliggör nedladdning till mobiltelefon och dator under en begränsad tid.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att anse motionen besvarad.

30. Medlemskort

Tidigare år har medlemskortet distribuerats genom att de varit inbladade i tidningen Senioren. På så sätt har hanteringen skötts genom förbundsstyrelsen.

Nu har förbundsstyrelsen ändrat systemet så att de enskilda föreningarna ska förmedla medlemskortet. Den enskilda föreningen måste beställa korten. De är visserligen kostnadsfria för föreningen, men en liten transportkostnad finns det.

Vad som är större för den enskilda föreningen är nästa steg i distributionen, till den enskilda medlemmen. Det kan ske i samband med olika möten, men att dela ut till samtliga medlemmar skulle ställa stora krav på föreningen.

Förslag:

att förbundsstyrelsen beslutar om att återgå till den tidigare ordningen, där förbundsstyrelsen har ansvar för att alla medlemmar får sitt medlemskort. Vi rekommenderar att även i fortsättningen tidningen Senioren används.

Förslagsställare:

SPF Seniorerna Skepplanda-Hålanda

Förbundsstyrelsens yttrande över motion 30

Motionen föreslår att hantering av medlemskort ändras tillbaka till tidigare hantering genom utskick i Senioren.

Att distribuera medlemskortet via Senioren är förenat med stora kostnader. Förbundet uppmanas kontinuerligt att se över sina kostnader och minska dem där det är möjligt. Nuvarande lösning, att tillhandahålla dem på mina sidor och via webbutiken med flera medlemskort på ett ark, har minskat kostnaderna för medlemskortet med omkring 90 procent. Att återgå till distribution via Senioren skulle kraftigt öka förbundets kostnader.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta
att avslå motionen.

31. Stödmedlem

Alla vill vara fullvärdig medlem i sin hemförening och delta i aktiviteter och få info om resor med mera som sker i hemföreningen, när de blir fyllda 65 år.

Vi i Hudiksvall har hittat flera stödmedlemmar som trott att de varit med i vår förening. PRO har alltid gjort stödmedlemmar till medlem i sin hemförening vid 65 års ålder.

Förslag:

Jag föreslår att kongressen beslutar att alla stödmedlemmar blir fullvärdiga medlemmar i sin hemförening vid fyllda 65 år.

Förslagsställare:

Roland Dahlberg, SPF Seniorerna Glada Hudik

Förbundsstyrelsens yttrande över motion 31

Motionären föreslår att stödmedlemmar automatiskt ska bli ordinarie medlemmar i sin ”hemförening” när de fyller 65 år.

Inom SPF Seniorerna är valfrihet och rätten att själv bestämma över sitt liv en central fråga och ingår i förbundets värdegrund. Detta gäller i såväl stort som smått och även i valet av förening. Att frånta den enskilde medlemmen rätten att själv bestämma vilken förening hen vill tillhöra, eller vilken form av medlemskap hen önskar, är inte förenligt med förbundets stadgar.

Stödmedlemskap erbjuds den som ännu inte uppfyller stadgarnas medlemskrav, samt den som av någon orsak inte vill tillhöra en lokal förening. För att bli stödmedlem krävs att ett särskilt formulär, vilket ligger på en annan plats än det ordinarie medlemsformuläret och endast nås via förbundet, fylls i. Att någon väljer stödmedlemskap av misstag är därmed inte sannolikt. Det framgår av informationen att stödmedlemskap när som helst kan omvandlas till ordinarie medlemskap.

Förbundet har cirka 550 stödmedlemmar som uppfyller medlemskravet, 2 promille av förbundets samtliga medlemmar.

Inom förbundet finns flertalet medlemmar som inte är medlem i den förening de bor närmast. Även stödmedlemmar bör ges samma möjlighet att fritt välja förening om de önskar omvandla sitt stödmedlemskap till medlemskap i förening.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta
att avslå motion 31

32. Bringa ordning i avslutandet av medlemskapet

Vid förbundets senaste kongress beslutades om ändrad rutin för utskick och betalning av kommande medlemsavgift till 31 december för följande år. Uppföljning sker påföljande januari med påminnelse om att snarast betala. Efter förfrågan förtydligar förbundet att avslutningsdatum är i verkligheten första april. Föreningarna ska ha årsmöte under februari månad. Detta ställer lokalföreningarna i ett delikat problem om inte medlemskapet kontrolleras vid årsmötet.

Förslag:

1. På betalningspåminnelsen ska tillföras sista betalningsdag, förslagsvis 10 februari,
2. Av påminnelsen ska framgå att de till SPF Seniorerna anknutna försäkringarna (Liv och Olycksfall) upphör vid utebliven betalning av medlemsavgiften.

Förslagsställare:

Gunnel Orselius-Dahl, SPF Seniorerna Vallentuna

Förbundsstyrelsens yttrande över motion 32

Motionären föreslår att en förfallodag framgår på påminnelseavi samt att det ska framgå att försäkringar knutna till medlemskapet i SPF Seniorerna upphör vid utebliven betalning.

Förbundsstyrelsen anser att betalningen redan är förfallen vid utebliven betalning den 31 december enligt stadgarna och därav ska medlemskapet betalas omgående. Det finns fler medlemsförmåner som upphör vid utebliven betalning, exempelvis el-avtal och tidningen Senioren vilket också bör framgå.

Förbundsstyrelsen beslutar att ändra texten på påminnelseavin till ”omgående betalning”.

att det av påminnelsen ska framgå att de medlemsförmåner som är knutna till medlemskapet i SPF Seniorerna upphör vid utebliven betalning

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att anse motionen besvarad

33. Gemensamma/gemensamt bankavtal

SPF Seniorerna betalar tillsammans oerhört mycket pengar totalt sett då det inte existerar någon form av gemensamt avtal mellan SPF Förbundet och någon bank som också kan användas/nyttjas av respektive förening ute i landet.

Undertecknad är kassör i främst 2 (två) föreningar i Malmö, där olika banker används. Jag kan konstatera att bara mellan dessa två banker skiljer det oerhört mycket i kostnader gällande användning av bankgiro, överföringar, Swish med mera.

Förslag:

Undertecknad föreslår med motivering enligt ovan att förbundet ingår avtal med någon av Sveriges idag rikstäckande banker i syfte att uppnå kostnadsminskningar både på förbunds- och föreningsnivå.

Förslagsställare:

Magnus Taube, SPF Seniorerna Limhamn

Förbundsstyrelsens yttrande över motion 33

Motionen föreslår att SPF Seniorerna tecknar ett rikstäckande bankavtal för att minska kostnaderna för föreningarna, då det idag finns stora prisskillnader mellan olika banker. Syftet är att skapa ekonomiska fördelar på både förbunds- och föreningsnivå.

Förbundet har avtal med Swedbank som erbjuder ett företagspaket för föreningar till rabatterat pris.

Lag (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism föreskriver bankerna kundkännedom, vilket har medfört att bankerna kräver att varje juridisk person tecknar eget avtal. Därför har förbundet inte rätt att ingå avtal för de lokala föreningarna. Dessa är att anse som egna juridiska personer.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att avslå motionen

34. STIM-avgiften

Vid kongressen beslutades, att medlemsavgiften till förbundet höjdes med 30 kronor från och med år 2025. Som en konsekvens av detta beslutade förbundsstyrelsen att distrikten skulle betala STIM-avgiften redan år 2024.

Förslag:

Gotlandsdistriktet av SPF Seniorerna yrkar att STIM- avgiften fr.o.m. år 2025 betalas av förbundet centralt eftersom avtalet är undertecknad dessa två parter.

Förslagsställare:

SPF Seniorerna Gotlandsdistriktet

35. STIM-avgiften ska ingå i den avgift medlemmarna betalar till förbundet.

Vid kongressen 2023 godkände kongressen en höjning av medlemsavgiften med 30 kronor, inte 50 kronor som förbundsstyrelsen föreslagit. Att det beslutet måste leda till revidering av förbundsstyrelsens förslag till budget (minskning av kostnadsvolymen) var uppenbart, och vad kongressen beslutade. Kongressen beslutade inte att kostnader som tidigare ingått i avgiften till förbundet skulle vältras över på distrikten, vilket var vad som sedan skedde.

Det finns, enligt Örebrodistriktets mening, en stor fördel med att STIM-avgiften framförhandlas nationellt. Annan lösning är ohållbar. Vi vet också, vilket i ett sammanhang framhölls vid kongressen 2023, att även andra aktörer kan komma att kräva ersättning inom samma eller närliggande områden. Än viktigare är det då att förhandlingar sker på enad front.

Det återstående, och kanske allra viktigaste argumentet för att den centrala nivån bär kostnaden, är att den då också med all sannolikhet är mer intresserad av ett framgångsrikt förhandlingsresultat, alltså att kostnaden hålls nere.

Förslag:

Jag föreslår att STIM-avgiften omgående, och fortsättningsvis, ska ingå i avgiften till förbundet.

Förslagsställare:

Johan Strandberg, SPF Seniorerna Askersund

36. STIM-avgiften och beslut om var en gemensam kostnad för organisationen ska ligga

Kongressen är enligt våra stadgar förbundets högsta beslutande organ. Vid en förbundskongress är en obligatorisk punkt att det ska beslutas om fastställande av medlemsavgifter. Vid kongressen i juni 2023 yrkade förbundsstyrelsen om en avgiftshöjning med 50 kronor per medlem och år. Kongressens beslut blev att avgiften höjdes med 30 kronor per medlem och år.

Några månader senare meddelade förbundsstyrelsen i en skrivelse till de 26 SPF Seniorerna-distrikten att förbundet till följd av kongressbeslutet var tvungen att göra besparingar på ca fem miljoner kronor, varav ca tre miljoner under 2024.

I skrivelsen föreslogs att föreningarnas kostnader för musikanvändning (STIM avgifter), i fortsättningen inte skulle betalas av förbundet utan i stället av distrikten. Även en del andra kostnader som distrikten/föreningarna har och som tidigare betalats av förbundet skulle dras in eller läggas ut på distrikt/föreningar.

Totalt finansierades ungefär hälften av förbundets ”besparing” genom att kostnaderna fördes över på distrikten/ föreningarna.

Hanteringen av dessa ”besparingsåtgärder” ställer några frågor.

1. I 1 kap 4 § tredje stycket våra stadgar står det ”Mellan kongresserna är förbundsstyrelsen högsta beslutande organ” Innebär detta att förbundsstyrelsen har befogenhet att mellan våra kongresser ensidigt besluta om att påföra distrikt och föreningar kostnader och gäller detta även om det inte finns enhällighet.

2. Ytterst handlat det dock om vem som ska göra vad inom vårt förbund. Enligt vår mening så är det rationellt att i fall som STIM-avgiften, där det krävs ett avtal som gäller oss alla och där förbundet med sin kompetens är den som förhandlar, också erlägger den kostnad som föranleds av avtalet. Att lägga en kostnad på en nivå som inte har den typen av kostnader och inte heller har något inflytande på avtalets utformning är inte rationellt.

Förslag:

Skånedistriktet yrkar att kongressen beslutar

att uttala ett beslut att frånga den av kongressen beslutade medelstilldelningen till förbundet kräver att detta görs genom ett enhälligt beslut av den nivå inom SPF Seniorerna som i så fall ska bära kostnaden, samt

att kongressen beslutar att STIM-avgiften ska betalas av förbundet.

Förslagsställare:

SPF Seniorerna Skånedistriktet

Förbundsstyrelsens yttrande över motionerna 34, 35 och 36

Motion 34 föreslår att SPF Seniorerna centralt från och med 2025 ska ta över betalningsansvaret för STIM-avgiften, eftersom avtalet är tecknat mellan STIM och förbundet. Den hänvisar till att det inte är rimligt att kostnaden bärs av distrikten. Motion 35 föreslår att STIM-avgiften åter ska ingå i medlemsavgiften till förbundet, i enlighet med tidigare praxis. Förbundet bör ha både incitament och ansvar för att förhandla kostnadseffektiva lösningar nationellt. Motion 36 föreslår att förbundet ska bära STIM-avgiften och att kostnadsöverföringar från förbundet till distrikten endast får ske med enhälliga beslut. Det betonas att den beslutsnivå som förhandlar ett avtal också bör stå för kostnaden, både praktiskt och rättsligt.

På grund av den höga inflationen föreslog förbundsstyrelsen kongressen 2023 en höjning av förbundsavgiften med 50 kronor för att kunna bibehålla befintlig nationell verksamhet. Då kongressen beslöt om en lägre höjning av förbundsavgiften blev det nödvändigt för förbundsstyrelsen att vidta åtgärder för att på sikt få en budget i balans. Förbundsstyrelsen gick då igenom de uppdrag som åligger förbundet enligt stadgar och kongressbeslut och lämnade ett förslag till distriktsordförandekonferensen om besparingar avseende kostnader som inte har med förbundets uppdrag att göra. En övervägande majoritet av distrikten önskade att förbundet skulle förhandla fram ett centralt avtal, eftersom det blir billigare, och sedan fördela ut kostnaden per medlem till distrikten. Förbundets egen nationella kostnad för STIM är 2,15 procent. Övriga kostnad uppkommer när föreningar och distrikt spelar musik.

Efter diskussioner med distriktsordförandena och en remiss till distrikten om STIM-avgiften ansåg en övervägande majoritet av distrikten att den bästa lösningen var att förbundet förhandlade fram ett centralt avtal med STIM och, efter att ha räknat bort förbundets del av kostnaden, vidarefakturerade resterande del till distrikten efter andel medlemmar. Förbundsstyrelsen fattade beslutet i egenskap av att vara organisationens högsta beslutande organ mellan kongresserna, enligt våra gemensamma stadgar.

Av de besparing på cirka 3,9 miljoner som gjordes 2024 har förbundet gjort den övervägande delen av besparingarna på den egna verksamheten, cirka 2,6 miljoner kronor. Förbundets besparingar omfattade bland annat att SPF Seniorernas podd avvecklades, minskat deltagande under Almedalsveckan, minskad marknadsföring, minskat antal undersökningar, minskat antal sakkunniga, minskat material till pensionärsråden, tidningen Senioren häftas, minskat antal anställda på Senioren och förbundets

medlemsservice. Förutom förändringen av STIM-avgiften togs 65- och 67-årsadresserna bort och förbundsstyrelsen beslöt att inte bevilja stöd till lokala mässor till distrikten.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att avslå motionerna 34, 35 och 36

37. Tidningen Seniorens

Kostnaden för tryckning och distribution av tidningen Seniorens ökar kraftigt varje år. Allt fler medlemmar läser tidningar över nätet. För att skynda på takten i att fler medlemmar väljer att enbart läsa tidningen Seniorens på nätet är det nödvändigt med en ekonomisk morot.

Rabatten behöver inte vara så stor, 30 till 50 kronor kan vara rimligt. Förändringen är också en inte försumbar miljövinst.

Förslag:

Att tidningen Seniorens i tryckt form ingår i medlemsavgiften som idag. De medlemmar som väljer att bara ha nättidningen får 30 kronor i rabatt på medlemsavgiften.

Förslagsställare:

SPF Seniorerna Skaraborgsdistriktet

38. Gör Seniorens till e-tidning

Seniorens är en uppskattad och väl spridd tidning. Den finns redan i en digital version även om det är omständligt att hitta och läsa den via "Mina sidor."

Dagens medborgare är vana vid att läsa sina tidningar digitalt, inte minst de unga seniorerna. Detta för att minska sina kostnader, men inte minst för att minska miljöpåverkan genom lägre energi- och materielbehov.

Det alternativ som flertalet tidningar erbjuder prenumeranter, är att de som vill ha papperstidning betalar ett högre pris.

Förbundet kämpar med ökade kostnader. Stora ansträngningar har gjorts för att minska kostnaderna genom antal utgåvor, billigare papper etc. Men för att verkligen kunna kapa kostnaderna så måste tidningen i huvudsak bli digital. Detta är också i linje med vad moderna organisationen gör för att minska sin påverkan på miljön.

SPF Seniorerna på alla nivåer i organisationen, arbetar mycket aktivt med att öka den digitala kompetensen hos medlemmar. Att använda surfplattor och mobiler tillhör idag vardagen. Vi marknadsför de digitala tjänsterna Readly och BookBeat som förmåner.

Det är en naturlig utveckling att även vår tidning tar klivet in i det nya sättet att läsa. För miljön och kostnader, men även för enkelhet, tillgänglighet. Det skulle också underlätta för föreningarna att rekrytera yngre seniorer.

Förslag:

Vi föreslår att kongressen ger förbundsstyrelsen i uppdrag:

att utarbeta en plan för hur Seniorens inom några få år kan övergå till e-tidning som huvudalternativ. att underlätta läsandet av densamma

att utarbeta ett incitament för att medlemmarna ska välja den digitala formen men som också ger besparingar till förbundet

Förslagsställare:

Annika Skogsberg, SPF Seniorerna Eskilstuna

Förbundsstyrelsens yttrande över motion 37 och 38

Motion 37 föreslår att medlemmar som väljer att endast läsa tidningen Seniorens digitalt ska få 30 kronor i rabatt på medlemsavgiften. Syftet är att minska kostnader och miljöpåverkan samt främja den digitala omställningen. Motion 38 föreslår att Seniorens ska bli en digital tidning som huvudalternativ, för att minska kostnader och klimatpåverkan. En plan ska tas fram för övergången och tillgängligheten ska förbättras.

Förbundsstyrelsen delar motionärernas åsikter att det finns fördelar med att medlemmarna läser tidningen Seniorens digitalt, både kostnadsmässigt och miljömässigt. Men det finns även också några nackdelar.

Vi är en organisation som står för att samhället förändras och vi att alla får vara med i det digitala samhället. Alla seniorer har dock inte råd eller kunskaper att vara digitala vilket kan få till följd att dessa medlemmar kommer att kunna uppfatta en lägre avgift för de som läser tidningen digitalt som en förmån de inte kan ta del av och att de "straffas" för att de inte är digitala, vilket kan göra dem besvikna på sitt medlemskap.

Det finns en besparing för förbundet att få medlemmar att läsa tidningen digitalt. Speciellt om många skulle välja att göra det. Det som inte diskuteras lika ofta är att Seniorens får in huvuddelen av annonsintäkterna från annonsörer som vill att deras annons syns i en papperstidning. En helt renodlad e-tidning eller en hybrid med en övervikt på digitalt läsande har svårt att få annonsörer att betala i samma utsträckning för annonserna.

Förbundsstyrelsen delar uppfattningen att det är svårt att idag läsa tidningen digitalt via en app. Förbundet har hittills inte hittat några lösningar som varit ekonomiskt försvarbara men fortsätter då den tekniska utvecklingen går snabbt.

Förbundet följer nära utvecklingen på tidningsmarknaden och tidningen Seniorens kommer säkerligen att med tiden bli betydligt mer digital när dagens ungdomar blir seniorer. Med tiden kommer säkerligen båda motionernas intentioner förverkligas men förbundsstyrelsen anser att den tiden inte riktigt är här ännu. Förbundet kommer dock att fortsätta marknadsföra e-tidningen som ett alternativ för att värva nya medlemmar, erbjuda nuvarande medlemmar att byta från papperstidning och arbeta vidare med att hitta alternativa möjligheter att läsa tidningen digitalt på ett enklare sätt än idag.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta
att anse motion 37 och 38 besvarade

39. Annonser i Seniorens om ockerlån till oss seniorer. 60+ banken och Hypotekspension

Läsarna (vi pensionärer) tror att dessa lån ges till oss med bra villkor. Så är inte fallet. Räntesats och igångsättningskostnader är så mycket högre än lån från stora seriösa banker. Många läsare tror att detta är seriöst, bara för att SPF Seniorerna har med annonsen i tidningen Seniorens.

Förslag:

Jag föreslår kongressen beslutar att Seniorens inte tar in annonser från 60+Banken och från Hypotekspension eftersom det är ockerlån och inte alls gynnar oss pensionärer. Dessa två banker ägs av riskkapitalister bosatta utomlands och i Sverige. Deras syfte är att tjäna så mycket pengar som möjligt och på bekostnad av oss pensionärer. Vi som pensionärsförening måste beivra bedrägerier mot våra medlemmar.

Förslagsställare:

Roland Dahlberg, SPF Seniorerna Glada Hudik

Förbundsstyrelsens yttrande över motion 39

Motionen föreslår att tidningen Senioren slutar ta in annonser från 60+Banken och Hypotekspension, då dessa bedöms erbjuda oskäligen låna till äldre. Det anses vilseledande att SPF Seniorerna tillåter annonser från aktörer som inte gynnar medlemmarna.

Tidningen Senioren styrs idag via ägardirektiv med redaktionell frihet. Det innebär i korthet att förbundsstyrelsen har fattat beslut om att tidningen ska spegla vår organisation och ha ett för våra medlemmar tilltalande innehåll. Tidningen Seniorens chefredaktör är därmed ansvarig utgivare och fattar samtliga beslut om tidningens innehåll, vilket omfattar både redaktionellt material och annonser, i enlighet med gällande lagstiftning.

Seniorlån är en finansiell produkt Senioren har varnat för flera gånger på redaktionell plats och som förbundet tydligt tar avstånd ifrån i alla andra kanaler. Förbundsstyrelsen anser att det är svårt att rekommendera, eller fatta beslut om, att förbjuda vissa annonsörer från att annonsera utifrån att den vara eller tjänst som erbjuds är olämplig enligt förbundsstyrelsens uppfattning, när de inte bryter mot gällande lagstiftning. Det skulle få till konsekvens att alla annonser skulle synas och godkännas av förbundsstyrelsen innan de införs i tidningen. Något som inte är praktiskt genomförbart eller önskvärt.

Idag väljer många seniorer hypotekslån i brist på andra alternativ. SPF Seniorerna kommer fortsätta att arbeta för att denna typ av lån försvinner genom en förändring av lånemarknaden så att inte seniorer diskrimineras på grund av ålder utan kan ta lån på samma villkor som yrkesarbetande.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att avslå motionen

40. Minskade klimatutsläpp vid resor med Seniorernas reseklubb

FN varnar för att världens länder inte gör tillräckligt för att minska klimatutsläppen. Den nuvarande globala temperaturökningen på 1,3 grader orsakar redan allvarliga konsekvenser. Om utsläppen fortsätter i nuvarande takt riskerar världen att nå en temperaturökning på över 3 grader vid seklets slut. Det skulle leda till fler och mer omfattande översvämningar, bränder jordskred med mera. Som följd får vi en kamp om knappa resurser och andra allvarigare samhällsproblem. För att undvika detta krävs omedelbara och kraftfulla åtgärder på alla nivåer – individuellt, nationellt och globalt.

SPF Seniorernas medlemmar har här ett stort ansvar. "Det är en fråga om rättvisa – att vi idag inte lämnar över en ohanterlig börda till de som kommer efter oss" som vår ordförande Eva Eriksson skriver i senaste numret av Seniorenerna.

Transporter står idag för en stor andel av klimatutsläppen i Sverige. En "medelsvensk" har idag ett utsläpp på ca 10 ton/person och år (inklusive import/export och offentlig konsumtion). Denna "medelsvensk" gör en utrikes flygresor per år vilket bidrar med ca 1 ton/år, det vill säga 10 procent av personens klimatutsläpp. I Sverige flyger vi ca 5 ggr mer än genomsnittet i världen.

Att flyga är den enskilda aktivitet privatpersoner gör som orsakar störst klimatpåverkan. Att avstå eller minska på flygresor är därför den enskilt största åtgärden vi kan bidra med för att minska utsläppen. En studie visar att flygets koldioxidutsläpp för resor utanför Skandinavien var mellan 5–10 gånger högre än respektive tågresor. Flygresor inom Skandinavien hade koldioxidutsläpp som var ca 70–140 gånger högre än tåget. Restiden var längre för tåget för samtliga resor men skillnaden var liten för resor inom Skandinavien.

Källor: <https://www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Statistik-A-O/Vaxthusgaser-konsumtionsbaserade-utslapp-per-person/> <https://www.medvetenkonsumtion.se/rad-fakta/flyg/> <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1673894/FULLTEXT01.pdf> <https://klimatsmartsemester.se/> (Beräkningar av utsläpp från olika transportslag)

Förslag:

Förslaget är att SPF Seniorerna bidrar till att sänka klimatutsläppen genom att uppdra till Seniorernas reseklubb att:

- Välja resmål som kan nås med tåg eller buss, i möjligaste mån.
- Resor inom närområdet- som lätt kan nås med tåg och buss – prioriteras
- Klimatutsläpp för respektive resa redovisas vid annonsering. Jämförelse till andra transportslag görs i möjligaste mån
- Medlemmarna ges kunskap och information om transporternas miljöpåverkan via artikel/reportage i tidningen Senioren

Förslagsställare:

Birgitta Johansson, SPF Seniorerna Falun

Förbundsstyrelsens yttrande över motion 40

Motionen föreslår att reseklubben prioriterar tåg- och bussresor, redovisar klimatpåverkan vid annonsering, och informerar om olika transportslags miljöpåverkan. Målet är att SPF Seniorerna ska bidra till minskade utsläpp och mer hållbara resvanor.

Inom flertalet av SPF Seniorernas föreningar erbjuds ett omväxlande reseutbud. Vissa föreningar reser långt bort och ofta. Andra erbjuder främst resor i Nordeuropa, andra håller sig i Sverige eller i närområdet. Tanken med Seniorens Reseklubb är att här kan de medlemmar som inte har en förening med ett passande reseutbud åka med tryggheten i att arrangören vet att deras resenärer är seniorer med allt vad det innebär samt lära känna medlemmar från andra föreningar inom SPF Seniorerna.

Seniorens Reseklubb ska inte konkurrera med de lokala föreningarna och då de flesta föreningar erbjuder resor inom Sverige har Seniorens Reseklubb avstått från att erbjuda dessa. Tidningen har dock det senaste året arrangerat ett antal specialiserade resor inom Sverige med tåg. De blev dock inte speciellt bokade.

Senioren har skrivit om att tågresor är miljövänligare och Reseklubben har arrangerat ett antal resor med tåg, både inom Sverige och utomlands. Utlandsresorna har alla fått ställas in då inte tillräckligt många har bokat dessa resor.

Senioren har ett flertal reseföretag som annonsörer. Vi gör resorna i Seniorens Reseklubb i samarbete med ett litet fåtal av våra annonsörer. Det kan bli en snedfördelning om arrangörerna i Seniorens Reseklubb ska redovisa klimatutsläpp men inte övriga annonsörer för sina resor. Att skambelägga medlemmar är sällan en bra idé.

En bärande tanke inom SPF Seniorerna är valfrihet och det erbjuder Seniorens Reseklubb. Våra medlemmar är fria att välja själva hur och var de vill resa.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att anse motionen besvarad.

41. Minskning av antalet styrelseledamöter i förbundsstyrelsen

Enligt SPF Seniorernas stadgar ska styrelsen bestå av minst fem ledamöter inklusive ordförande. Detta gäller såväl förbund, distrikt som förening.

För närvarande består förbundets styrelse av 13 ledamöter. Därutöver har förbundsstyrelsen till sitt förfogande ett kansli om ca 30 personer och en grupp av sakkunniga.

Enligt en rapport från PWC: Svenska styrelsers ersättningar och arbetssätt (2025) ligger antalet styrelseledamöter i bolag på mellan 5 och 7 personer.

För att effektivisera styrelsearbetet och minska kostnaderna föreslår vi att antalet ledamöter i förbundsstyrelsen ska minska från 13 ledamöter till 9 ledamöter. Besparingen kan tyckas marginell, men det är viktigt att minska kostnaderna för förbundet, då en höjning av medlemsavgiften inte är möjlig enligt ordförandena i våra 22 föreningar.

Förslag:

Att kongressen fastställer att förbundsstyrelsen ska bestå av högst nio ledamöter inklusive ordförande.

Förslagsställare:

SPF Seniorerna Sörmlandsdistriktet

Förbundsstyrelsens yttrande över motion 41

Motionären föreslår att antalet ledamöter i förbundsstyrelsen minskas från nuvarande 13 till 9, i syfte att effektivisera styrelsearbetet och minska kostnaderna.

Förbundsstyrelsen delar uppfattningen att styrelsearbetet ska bedrivas effektivt och kostnadsmedvetet. Samtidigt vill förbundsstyrelsen betona att SPF Seniorernas uppdrag är omfattande och berör ett brett spektrum av frågor – från intressepolitik till medlemsutveckling, organisation, ekonomi och kommunikation. En brett sammansatt styrelse är en styrka i detta arbete, då det möjliggör mångsidig kompetens, erfarenhet och geografisk representation.

Styrelsens storlek är fastställd av kongressen innan valet till förbundsstyrelsen. Att minska antalet ledamöter skulle innebära en begränsning av styrelsens samlade förmåga att strategiskt leda förbundet, särskilt i en tid där seniorers frågor kräver tydligt och samordnat agerande.

Förbundsstyrelsen bedömer vidare att de eventuella ekonomiska besparingarna av en minskning inte står i proportion till den försvagning av styrkraft och representation som en mindre styrelse skulle innebära.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att avslå motionen

42. Hjärnkoll 1

Idag skapas frågorna lokalt av respektive distrikt och frågorna samt svårighetsgraderna skiljer sig åt. Detta tycker vi inte är optimalt, ej heller rättvist.

Förslag:

Vi föreslår att kongressen beslutar:

- att frågorna skapas centralt av förbundet.
- att frågorna distribueras till distrikten vid samma tillfälle inför distriktsuttagningarna.

Förslagsställare:

Dan Gudmundsson, Edit Bumsch, Karin Elmvik, SPF Seniorerna Club 73 Svedala

43. Hjärnkoll 2

Idag ges inget alternativ till svar på frågorna. Detta kan skapa en stress hos deltagarna att inom en relativt kort stund komma på ett svar.

Förslag:

Vi föreslår att kongressen beslutar att alla frågorna presenteras med fyra olika svarsalternativ, liknande Postkodmiljonären.

Förslagsställare:

Dan Gudmundsson, Edit Bumsch, Karin Elmvik, SPF Seniorerna Club 73 Svedala

Förbundsstyrelsens yttrande över motionerna 42 och 43

Motionärerna anför att förbundet ska ta fram gemensamma frågor som ska användas av samtliga distrikt, att dessa ska distribueras på ett förutbestämt datum samt att frågorna ska ställas med svarsalternativ.

Idag planerar och genomför varje distrikt sin uttagning på det sätt distriktet finner bäst lämpat efter egna möjligheter, förutsättningar och ambitionsnivå. Vissa genomför deltävlingar i föreningarna och därefter en distriktsfinal, andra har endast en distriktsfinal och i något distrikt får det lag som önskar representera distriktet utan att något formell uttagstävling genomförts. Vissa distrikt utser sina representanter tidigt på året, andra under hösten.

Att ta fram gemensamma frågor som ska användas av samtliga distrikt medför en ökad arbetsbelastning för förbundskansliet. Det fräntar också distriktens möjlighet att ställa frågor med lokal anknytning. Att genomföra distriktsfinaler på samma dag och tid över hela landet skulle också medföra en omfattande administration och stort behov av koordinering.

Hjärnkoll är en kunskapstävling med varierande svårighetsnivå på frågorna. Att erbjuda fyra svarsalternativ innebär att de tävlande ges 25 procents chans att svara rätt även om de inte kan frågan. Vilket lag som blir förbundsmästare riskeras att avgöras av tur, snarare än kunskap. I finalen 2024 hade det lag som vann grundomgången 13 rätt av 16 frågor och i finalomgången fick det vinnande laget 12 rätt av 16 frågor. Det visar att trots att det är svåra frågor är kunskapen imponerande hög bland de tävlande.

De senaste tio åren har i genomsnitt 20 distrikt deltagit varje år i Hjärnkoll, det vill säga en majoritet av förbundets distrikt. Det är tveksamt om frågor med svarsalternativ skulle medföra fler tävlande lag.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att avslå motionerna 42 och 43